

ВІСНИК

УСПІХ

THE E'ERALD

СУСПІЛЬНО ~ ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXXII, Ч. 2
YEAR XXXII, № 2

ЛЮТИЙ — 1979
FEBRUARY — 1979

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Степан Бандера — До зasad нашої визвольної політики (Закінчення)	1
Є. Орловський — Нерозривність державницьких традицій	3
Юліян Середяк — Як постала ОУН (До 50-річчя ОУН)	6
Офіціоз ВАКЛ про Україну і АВН	10
Л. Рихтицький — Українська національна рація	11
Л. Полтава — На жовтому ослі зради...	13
Відома і „Невідома війна”	13
Проф. І. Левадний — Документ українсько-шведського бойового союзу	14
Віталій Лехтер — Новий закон про громадянство СССР	16
З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ ООЧСУ: З-ий Відділ, 6-ий Відділ	18

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Проф. Петро Мегик — Із слова на виставці Петра Андрусєва	19
„Поминки по Дніпрові” (Розповідь очевидця)	23

• • • •

У ЗВ'ЯЗКУ З НОВИМ ПОДОРОЖЧАННЯМ ПАПЕРУ І КОШТІВ ДРУКУ ПРОХАЄМО СКЛАДАТИ ПРИ РІЗНИХ НАГОДАХ ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД ВАШОГО ЖУРНАЛУ ТА ПРИЄДНУВАТИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Видавництво і Редакція

ВІСНИК

Степан Бандера

ДО ЗАСАД НАШОЇ ВІЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(Закінчення з ч. 1/1979)

Три фази революції

Українська національна революція, як єдностайний процес, складається із трьох фаз. Перша і друга — це фази боротьби, третя — державного будівництва.

У першій фазі проходить процес затяжної, прогресивної підпільної боротьби. В ній іде змагання передусім за душу народних мас, відбувається мобілізація їх на боці революції, проти большевизму; підтримуються позиції большевицької системи і сили большевицького режиму, зростає організована сила революції. В цій фазі проходить основоположний конструктивний процес: наші ідеї і програма опановують найширші маси українського народу, поширяються на інші народи, уявлені большевизмом, визначають для них бажаний зміст і форми життя в усіх ділянках, стають дороговказом їхньої дії — їхньою метою, мобілізують їх організують змагання за реалізацію програми революції.

Друга фаза, як продовження першої, — це фаза визволення. В ній завершується затяжна візвольна боротьба, всі сили зосереджуються у безпосередній відкритій боротьбі з большевицьким режимом і його силою, в остаточному загальному повстанні народів.

Третя фаза — будування на місці знищеної ССР незалежних національних держав, забезпечення їхньої незалежності назовні, здійснення ідей і програм візвольної революції в державному і суспільному ладі, у змісті її побудові цілого життя.

Ми живемо в першій фазі, напередодні другої. Всі сили і вся революційна дія спрямовані на шлях візвольної революційної боротьби згідно з нашою візвольною концепцією.

У самій основі нашої революційної концепції лежать ідея і програма спільної візвольної, революційної боротьби всіх народів, поневолених московсько-большевицьким імперіалізмом. Большевизм має бути подоланий і повністю знищений, скрізь, де він панує. Тільки таким чином можна його усунути. Московський імперіалізм у большевицькій формі повинен бути знищений в усіх завойованих ним країнах, а на місці ССР мають постати незалежні національні держави; російська держава має бути обмежена етнографічно-російськими землями.

Обмеження візвольної боротьби кожного народу його власними національними кордонами, ведення

візвольних змагань кожного народу сепаратно, не-скоординовано з боротьбою інших народів, давали б лише вигідну позицію большевикам, уможливлювали б їм льокалізувати окремі вогнища революції, використовувати їхнє відокремлення і перемагати противника одного за одним. Ставимо знак рівняння між українською революцією і візволенням усіх поневолених большевизмом народів. Запоруку успішності нашої боротьби бачимо в тому, що вона поширюється на інші народи і доведе до того, що всі вони вестимуть свої візвольні змагання в одній загальній, скоординованій, революційній дії. Тягар тієї боротьби мусить бути розкладений на всі народи, не лише сама Україна буде вогнищем революції і не тільки українці будуть революційним елементом. Спільний протибольшевицький фронт так само охоплюватиме інші народи, їхні маси стануть так само до активної боротьби такою мірою, що довкола осамітненого режиму і його вислужників створиться одностайний фронт усіх ворожих до нього елементів і сил. Успішність нашої візвольної боротьби дас такі самі шанси визволитись іншим народам.

Кожна візвольна боротьба одного народу, яка послаблює большевизм і веде до його повалення, такою ж самою мірою допомагає візвольній справі інших поневолених большевизмом народів. Спільний антибольшевицький фронт полягає в тому, що революційні змагання усіх народів творять одну скоординовану цільність, мають один спільний, загальний плян і стратегію, кожний революційний рух спрямований теж на посилення боротьби інших народів. Усі революційні, активні протибольшевицькі елементи і сили ведуть боротьбу на кожному місці, де тільки можуть, проти кожної частини большевицької сили. Кожний включається в антибольшевицький візвольний фронт, а якщо не може боротися безпосередньо в лавах своїх національних революційних сил, то включається в боротьбу іншого, союзного народу і таким чином бореться у спільному візвольному фронті, який принесе визволення і його народові.

За такого спільногого фронту всіх поневолених народів большевики не зможуть уже льокалізувати і розпорощувати усіх сил революційної боротьби. Не буде більш місця для їхньої тактики перемага-

ти за чергою окремі народи, для тактики поборювання одного народу з допомогою байдужих до його справ синів іншого народу та для розпорощування революційних сил переселованням і створюванням національної мішанини, передусім в армії у великих робітничих осередках. Якщо одна її та сама спільна визвольна боротьба буде розгорнатися всюди, якщо у свідомості мас усіх народів буде зрозуміння, що боротьба кожного іншого народу — це боротьба спільна, а тим самим і його власна, тоді розпорощування і перекидування революційно-настроєних мас із їхньої вітчизни у далекі країни не поможуть большевикам і не зломлять сили революції, бо кожний зможе робити те саме на кожному місці.

Один із найсильніших двигунів перемоги визвольної революції поневоленого народу — це співдія і співпраця як між союзними визвольними рухами, так і між одиницями, революціонерами всіх національностей, в антибільшевицькому фронті.

Визвольна концепція і стратегія революції

Провідна мета цілої діяльності і боротьби ОУН на даному етапі — це здобуття Самостійної Соборної Української Держави. Цій меті підпорядковано все, все повинно її служити.

Наша визвольна концепція — це революційна боротьба України й інших поневолених московсько-більшевицьким імперіалізмом народів у спільному антибільшевицькому фронті. Безперервно, постійно поглиблювана, поширювана й степенована революційна дія, ведена різними формами як суспільно-політична і повстансько-військова революційна боротьба, має довести до загального, відкритого революційного чину найширших мас поневолених більшевизмом народів, що буде остаточною розправою з більшевицьким режимом, імперіалізмом і системою.

Революційна стратегія ґрунтується на тому, що поміж більшевизмом, режимом і системою, більшевицькою державою-тюрою з одного боку і поневоленими народами, їхніми масами і людиною, з другого, існують глибокі й гострі суперечності, які проходять через ціле життя. З них у безперервному ланцюзі постійно зrodжуються зудари і конфлікти, тому стан невгласлої боротьби триває. Стратегія революції діє в обставинах тих непримирених суперечностей і конфліктів, вона спрямована на мобілізацію, організування революційної енергії мас, щоб так її зосередити й покерувати її дію, аби беззупинним і систематичним нищеннем позицій і сил ворога довести до остаточного його розторщення.

Революційна тактика спрямована на використання і підсилення усіх процесів, які послаблюють і розкладають ворога, всіх внутрішніх конфліктів і суперечностей у його таборі. Революційна дія-

ступніво підриває сили і позицію більшевицького режиму, утруднює і все більше унімовільлює йому послуговуватися народними масами, як своїм силовим знаряддям.

Остаточна розправа, загальне революційне повстання народів прийде тоді, коли революційне активізування найширших мас народів, поневолених в ССР, дійде до такого ступеня, що в час ініціативного виступу — удару організованої революційної сили по більшевицькому режимі — ті маси вже не будуть його покірними знаряддям, ані пасивними глядачами, і стануть на боці активної революції. Таких огнищевих виступів-вибухів може бути багато, аж поки вогонь загального революційного повстання не охопить народних мас.

Загальне повстання, як остаточна розправа з більшевізмом, може прийти й тоді, коли більшевицький режим змобілізує для своєї мети маси і поставить їх під незвичайні утиски (напр., війна).

Наша визвольна концепція — це спільна революційна визвольна боротьба всіх поневолених більшевицьким народів. Ми розраховуємо на їхню активну участі у боротьбі, на їхні організовані революційні сили та на революційні потенції широких мас таких народів. Наша революційна політична праця великою мірою спрямована на те, щоб пробуджувати її активізувати революційну енергію інших народів, наших природних союзників, щоб допомагати у формуванні їхніх організованих революційних сил та мобілізувати до боротьби їхні народні маси.

Інший, так само важливий момент — це творення спільного фронту, поширювання ідеї спільної боротьби, пробуджування серед інших народів свідомості, що лише через неї веде дорога до їхнього визволення, утвердження віри в силу й перемогу спільного визвольного фронту Антибільшевицького Бльоку Народів. Із великої, розгорашеної і розбитої революційної енергії поневолених більшевицьким народів маємо творити одну могутню, скоріновану силу, свідому своєї непереможності, плянову й однозідну дійову силу в боротьбі.

Найважливішими передумовами успішного розвитку революції і її перемоги в загальному повстанні є наявність і дія організованої революційної сили, як організатора й авангарду революції — революційна мобілізація й активація мас народів антибільшевицького фронту; плянова революційна стратегія, спільний організований фронт в актуальній революційно-визвольній боротьбі АБН.

Сторонні сили та міжнародна політична коньюнктура можуть мати значення допоміжних, але не вирішальних сприятливих чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні й використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили чи зовнішню коньюнктуру, що вони самі принесуть визволення і що досить обмежитися вичікуванням їх і пристосовуватися до них.

Е. Орловський

НЕРОЗРИВНІСТЬ ДЕРЖАВНИЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ

Стоймо перед тисячоліттям офіційного хрещення Руси-України, княжо-королівської Русько-Української Держави. Але хрещення України не була початком української державності, бо не менше чверть тисячоліття існуvalа українська київська держава передхристиянської епохи. Переході передхристиянської України в християнську епоху проходив етапно, органічно, без насилля, при небувалій на той час релігійній толеранції, коли син Святоєслав Хоробрій був прадавньою української віри, а мати св. Ольга була християнкою. Героїчні традиції і звичаї та обряди передхристиянської України зливалися в континуитет української традиційної духовості, яка абсорбувала в своїй синтезі усе героїчно-світле передхристиянської доби у християнській образ України св. Володимира Великого і „Руської Правди” Ярослава Мудрого, що тверилася століття і зовсім згармонізувалася в новоприйнятим християнством. Тому підготовлючи святкування тисячоліття християнської державної Руси-України, нам'ятаємо також кількасотрічне існування суверенної могутньої передхристиянської української держави, яка створила етично-моральне і героїчно-жертовне підґрунття під українську християнську ідеалістичну духовість і її вічні вартося.

Генеза української державності сягає, отже, Київської Руси-України і жаден період української державності після неї не становив відокремленого явника, а усі акти нашого дер-

жавного становлення були актами тільки відновлення державності. В цьому аспекті ми відмічали 1978 р. шістдесятиліття відновлення української державності актом 22 січня 1918 року, як і 37-ліття чергового відновлення її актом 30 червня 1941 року.

Прийшов час на нову періодизацію історії України: княжо-королівської епохи, козацько-гетьманської із Запорізькою Січчю, Мілітарною Християнською Українською Козацькою Республікою, що була єдиним у православному світі мілітарним орденом типу Мальтійського, який воював за віру православну, під гаслами „брратів визволити, слави добувати...“ Далі, період визвольних воєн 1918-1921 років, з епохою Української Народної Республіки, Українською Державою гетьманського періоду (як довго був зберіганий її суверенітет), Листопадового чину, Зимових походів, геройських чинів Крут і Базару. Це окремий період нашої суверенної державності, а монархія і народовладдя, як устроєви форми української держави, не були протиставними поняттями давніої України.

Четвертий, новий період Української Державності розпочинається актом відновлення Української Державності 30 червня 1941 року, яка сягає своїм корінням не лише років Визвольної війни 1918-21 років, але княжо-королівської і козацької епох. Ми гордимося старим, прадавнім тисячолітнім українським корінням Київської передхристиянської і християнської епох, звідкіля вийшла наша нація і яких традиціями ми живемо: Київської Руси-України, яку у нас загарбали-вкрали москалі як „триедину Русь”, дармащо їх тоді не було на земній кулі, коли Київ вже був матір’югородів русько-українських і світилищем української культури на Сході Європи і в Західній та Передній Азії.

Відновлена українська державність 1941 року протривала до 1950 року, коли збройні сили УПА-ОУН вдержували українську владу при найміні на частині української землі і були на ній сувереном, і коли від червня 1944 року УГВР, у продовженні УДП і Передпарламенту

Відкидаємо еволюціоністські концепції, які розраховують на те, що під зовнішнім натиском чи під натиском внутрішніх сил СССР буде так еволюціонувати, що з того прийде визволення. Під примусом ззовні чи зсередини большевицький режим може йти тільки на тактичні маневри, тимчасові поступки, граючи на зволіканні.

Всякі поступки і тактичні відступи режиму використовуємо для посилення революційної дії, але визволення здобудемо лише революцією, тотальним знищеннем большевицизму власними силами повноважених ним народів.

Осередньою силою у визвольній революції народів є Україна.

(„Визвольна Політика”, чи. 1-2, 1946 р.)

України — Ради Сен'юрів (очолюваної Митрополитом Шептицьким, Президентом Костем Левицьким, тодішнім Синісеком, а пізні Патріярхом Йосифом Сліпим), виконувала українську владу через ОУН і УПА на українській землі. Істота державності лежить не у визнанні її чужими державами, але у виконуванні народом, що є носієм влади, суверенної влади бодай на частині своєї землі. Треба, однак, відмітити, що не лише УДП, але й Головне Командування УПА і ОУН а потім УГВР вели переговори з чужими державами і заключали договори взаємної співпраці і боротьби проти ворогів.

До комплексу актів відновлення української державності включаємо також Карпатську Україну з 15 березня 1939 року, коли український народ на клантику своєї землі виконував свою суверенну владу і засвідчував соборність її інтегральності українських територій.

Співтворцями останнього, четвертого періоду української державності були обидві нації Церкви, яких митрополити Андрей і Полякарп благословили державний акт 1941 року, революційна ОУН, очолена Степаном Бандерою, УДП очолене Ярославом Стецьком, Національні Збори, очолені Владикою кир Йосифом і Ярославом Стецьком, Українська Повстанська армія під командою ген. Романа Шухевича-Чупришки, УГВР як продовжування заарештованого УДП, до складу якого входили провідні постаті в ОУН — Роман Шухевич, Микола Лебідь й ін.

Кожна поневолена нація, що зберегла свою духову та ідейну державність, спирає формування свого державного чи революційно-державного центру на тих силах, що є носіями та речниками визвольної боротьби і мають підтримку національно-свідомої громадськості. Сучасні національні кадри в Україні наголошують традиціоналізм, проте не знецінюють княжого періоду, а навпаки — об'єднують в одну цілість ці дві світлі епохи нашої державності. Молоде патріотичне покоління в Україні відкидає чужі зразки, пакинеши силово Україні, як „прогресивні” або „необхідні”, бо вона, мовляв, не має своєї провідної верстви. Ідеалізування світлого геройчного державницького та культуро-творчого минулого — це прецінний скарб нових кадрів національної України.

Молоду генерацію сучасної України насажує ідея визвольного націоналізму, прагнення повернутися до рідних джерел української духовості й історичності, вирощувати своє, а не імітувати чуже — марксизм, соціалізм, лібералізм і т. п. Йі не імпонують „народні республіки”, що насправді є сателітами або колоніями Москви. Вони прагнуть держави, суверенітету власної нації на власній землі, тому захоплюються тими, хто бореться за українську державність — національну, українську по духу й змісту. І саме епоха ОУН-УПА, яку ген. Тарас Чупринка-Шухевич назав найгеройчішою в нашій історії, виростила нове патріотичне покоління України. Не Скринник, а Шухевич з його прапором і дороговказом. Не Хмельовий, а Бандера — символом епохи.

Повстання в концтаберах, зорганізовані членами ОУН і УПА, показали незламність духу Людини, духу Нації. Послідовники УПА і революціонери ОУН продовжують протиросійську і протикомуністичну боротьбу, тому за ними йде народ. Тому без „бандерівців”, як зве ворог усіх українських патріотів-самостійників, не можливо уявити собі самостійницького суцільного фронту, або загально-національного центру. Правдивими речниками визвольного чи державного центру є ті, кого висуває більшість народу. Альтернативою українській владі на українській землі, тепер окупованій, ті елементи, які ведуть революційно-визвольну боротьбу.

Уряд УНР визнав УГВР під проводом ген. Романа Шухевича-Чупришки у меморіалі до голови Мирової Конференції у Паризі у 1946 році, а також Акт 30 червня 1941 року, УПА і АБН як спільний фронт народів, поневолених і загрожених большевизмом. Він теж підтвердив, що „українська визвольна боротьба проходить під гаслом „Воля народам — воля людині”. Спільне Становище, підписане Ярославом Стецьком, головою Українського Державного Правління і Головою Проводу ОУН, та Миколою Лівіцьким. Президентом УНР в ексилі, підтвердило поновлене визнання з боку УНР Державного Акту 30 червня 1941 року, ролі УГВР, УПА як всенародної армії України, а зокрема визнано, що без революційно-визвольних сил, націоналістичного табору, революційної ОУН-УПА немає дійсної презентації України перед міжнародним форумом. Коли УДП

було ув'язнене німцями, частина його членів замордовано Гестапом, а голова УДП, опинившись у найважчих нацистських кацетних умовинах, відкінув ультимат уряду Німеччини уступити, — в захист ідеї УДП ставили ОУН і УПА, а 1944 року УГВР підняла продовжування державно-революційної дії УДП. Смерть президента УГВР і Голови Ген. Секретаріату УГВР не означає, що ідеї УГВР та її концепції перестали бути актуальними. Це саме стосується не меншою мірою і УДП, творець якого ще живе і ніколи не зрікся даного йому Народними Зборами права.

Існування української держави, відновленої актом 30 червня 1941 року, не перервалося після арештування Голови і членів УДП і мордів Гестапом частини членів УДП, бо ОУН і УПА здійснювали владу українського народу на означеных територіях України у двофонтовій війні, а УГВР 1944 року підхопила золоту нитку революційно-державного чину УДП і продовжувала її в зусильних кривавих змаганнях, що їх під прaporом УГВР вели УПА і ОУН. Найсуттєвішим для народу не є визнання його держави іншими державами, а факт існування його влади на рідній землі. У час дії УПА-ОУН український народ мав свою владу на означеній території, стеже існувала його державність як реальний факт. У двофонтовій боротьбі проти нацистських і московсько-большевицьких окупантів концепція визволення власними силами стала вирішальною. Тому жадна загальноукраїнська державна конструкція не може оминути факту існування української держави, відновленої актом 30 червня 1941 року та періоду дії ОУН, УПА, УГВР.

Почавши з княжо-королівської передхристиянської доби, через козацьку добу, необхідно справедливо оцінювати всі державні акти останнього 60-ліття згідно з їх важливістю, беручи одночасно до уваги живучість і значення тих ідей, що й тепер мобілізують народ на боротьбу з окупантом. При формуванні органічних, життезадатних державних конструкцій треба оминати обмежування допливу живої крові формальними рестрикціями паритетності та відчуження від тих сил, що не тільки репрезентують, а й ведуть визвольну боротьбу. Тре-

ба відкривати широко двері для представників нових сил і течій. У державному центрі не може бути таких механічних обмежень, що сковували б вияв політичної думки і визвольної концепції тих національних сил, що мають великий вплив на визвольну боротьбу українського народу і є його авангардом. У державному центрі повинно бути віддзеркалене наимуттєвіше — влада української нації на українській землі, а не сама форма держави, її устрій.

Хто уважає УССР за „продовження” УНР, той заперечує самостійницькі позиції українського народу, а російську колонію з російським губернатором уважає державою української нації. У конституції українського державного центру мусить бути потверджена нерозривність усіх періодів української державності і категоричне протиставлення концепції „триединії Русі”. Український державний центр, що своїм корінням має сягати в сиву давнину нашої державності, має узгляднувати усі наші державні конструкції від княжої доби через останнє 60-ліття, включно з сучасною добою революційно-державницьких процесів в Україні, які розвалюють російську колоніяльну імперію і її насильницьке твориво „УССР”, змагаючись за відвоювання власної державності у величавому тисячолітньому марші нації до свого, питоменного її духовості, державного самовизначення і самостановлення на руїнах імперії і її державно- і соціально-політичної системи.

Головна мета Українського Державного Центру — це національне визволення українського народу шляхом всенациональної революції і відновлення на руїнах російської імперії української держави з таким державно- і суспільно політичним устроєм, який вибере сам український народ, що його він виплекав у своїй душі і прагненнях впродовж довгих років неволі, нав'язуючи до давньої величі України і сучасної національній і християнській героїки його синів і дочок.

СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ! НАШ ПЕРШИЙ І НАЙГОЛОВНИЙ ОБОВ'ЯЗОК — ДОПОМОГА НАШИМ БРАТАМ І СЕСТРАМ У ПОНЕВОЛЕННІ БАТЬКІВЩИНІ У БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ І ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ!

ДО 50-РІЧЧЯ ОУН

Ю. Середяк

ЯК ПОСТАЛА ОУН?

Раніш на рідних землях й у вільному світі не святкував ніхто дати заснування ОУН. Роблено це зумисне, з розрахунком, щоб не дати ворогові будь-яких необережних інформацій й не спрямовувати його на слід тих, хто до ОУН належав чи з нею симпатизував. Ця засада була домінуючою ще й після Другої світової війни. Але згодом, коли частина учасників опинилася в советських тюрмах, частина знайшла захист у вільному світі і частина відійшла у вічність, виникло питання про зафіксування на сторінках історії того великого Руху, в якому взяли і беруть участь люди з різних прошарків українського народу, хоч, очевидно, перед всею патріотична молодь. Після різних „за“ і „проти“ перемогла врешті думка, що треба зібрати важливі дані про ОУН та її дії, як теж треба зафіксувати інформації про людей, що були творцями тих дій.

Як дійшло до створення ОУН? Це питання широкого засягу, і воно матиме ще довгі роки своїх інтерпретаторів та дослідників (д-р П. Мірчук та ін.). Фактом, однак, незалежним є те, що ОУН відіграла в новішій історії України таку велику і важливу ролю, як ні одна з дотеперішніх українських організацій чи партій. Її вплив на всі ділянки нашого життя, в першій мірі на збройний спротив ворогові, як і створення УПА, викликав шалену нагінку ворогів нашої самостійності. Членів і симпатиків ОУН гнобила Польща, вишукуючи для них інколи середньовічні тортури, як і кару смерти. Ще гірше почала розправлятись з членами українського підпілля Москва, і її „закони“ ще й донині карають смертю тих, хто мав в руках зброю, якою хотів здобути Україні волю. І тут захована сила ОУН: вона не йшла на шлях безконечних балачок, ні на гачок ворожих обіцянок про якусь автономію чи добре платні посади, — своя правда і роля може бути лише у вільній Україні. Ця засада була ясно зафіксована в першій точці Декалогу ОУН словами: „Знобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї!“. І хоч змінялись

окупанти України, хоч змінялась система боротьби за Україну, але не змінилась головна ціль боротьби ОУН. Вона й далі зобов'язує чесних українських патріотів, і їх завданням є й далі провадити цю боротьбу можливими в даний час засобами.

Упадок короткотривалої самостійності України в рр. 1917-21, як і перші роки життя під чужим чоботом витворили деяке пригноблення в багатьох українців на рідних землях. Те пригноблення і роздуми над його причиною витворили своєрідну психозу, яка раніш не була українцями відома; ця психоза — це суміш туги за втраченою свободою і питання: що робити далі, щоб утрачену волю знову здобути. Ця психоза скопила багато одиниць і, зрозуміла річ, дала ряд різних напрямків, щоб шукати лік на загублення роз'ятреної рани. Одні були гадки, що найкраще вийдемо з положення, коли будемо жити в згоді з окупантами та будемо з ними співпрацювати. Інші вважали, що треба боротись з ворогом в рамках мирних форм, що прийняті в демократичному світі; ще інші були думки, що перед ворогом ми не скапітулювали, хоч він і зайняв нашу землю. Отже треба продовжувати збройну боротьбу шляхом підпільних організацій. Ця підпільна боротьба мала йти шляхом актів саботажу, політичних актів терору, як теж і явною акцією поза кордонами українських земель. У нас були свої аргументи для цієї боротьби і не треба було шукати точного взірця. Однак, діяльність польського підпілля під проводом Ю. Пілсудського могла мати деякий вплив, бо навіть в деяких політичних процесах проти членів ОУН так оборонці, як і оскаржені покликувались на протицарську діяльність Пілсудського.

Крім жалю за втраченою волею, багато українських військовиків аналізували причини, що привели до втрати цієї волі. Вони доходили до сумнівів висновків. Втратили ми волю не через тільки самих „вороженьків“. Ми не були як слід свідомі, не були належно організовані,

не були з'єднані в боротьбі. Словом, було чимало негативів, які зручно використовував ворог, той ворог, що століттями керував нами і знав нашу психіку куди краще, ніж знали її ми.

Українські військовики, що вже перебули табори полонених і опинились на волі, заснували в Празі в липні 1920 року „Стрілецьку Раду”. В тій „Раді” взяли участь: сотн. І. Андрух, полк. Євген Коновалець, сотн. Кучабський, сотн. Матчак, сотн. Ярослав Чиж та інші. „Стрілецька Рада” вважала, що всі колишні вояки і старшини українських військ є їй далі на службі, і треба їх організувати підпільною методою та втримувати контакт для того, щоб в любий момент можна знову було вхопитися за зброю.

Створення „Стрілецької Ради” — це початок руху, що згодом став відомий в Україні, найбільше в Галичині, як УВО — Українська Військова Організація. УВО, що нею керував полк. Євген Коновалець при допомозі крайових командантів, провела ряд саботажних акцій проти польської держави, виконала численні атентати проти різних польських урядовців і поліції, як теж має на своєму „конті” перші партизанські рейди (в жовтні 1922 р.), що ними керували чотарі УГА, Степан Мельничук і Павло Шеремета. Першим актом індивідуального терору УВО, що знайшов великий відгомін не лише в Галичині, але й закордоном, був револьверовий атентат на начальника Польщі, Йосифа Пілсудського, що приїхав відвідати „польське място Львув”. Атентат виконав кол. чотар УГА, Степан Федак, син відомого Львівського адвоката д-ра Степана Федака, в дні 25-го листопада 1921 року. Цей атентат був невдалий: Федак тільки поранив Грабовського, львівського воєводу, але сам факт атентату мав у дальншому ході росту УВО на терені Галичини не абияке значення.

„Ущухне Божий гнів, минеться кара,
І встане Велетень тоді.
Розправить руки грізні
І вмить розірве на собі
Усі дроти залізні!”

Леся Українка

Але згодом виявилося, що в боротьбі за волю України замало того, щоб брали участь в ній лише колишні військовики. В ряди УВО почали вступати українські студенти, тобто, прийшло для УВО поповнення, і згодом саме студенти перебрали на себе ввесь тягар боротьби. Одним з тих студентів, що зразу включився у вир боротьби УВО, був Роман Шухевич, пізніший командир УПА, що 19-го жовтня 1926 р. разом з Богданом Підгайним вбив пострілом з револьвера куратора Собінського, який займався польонізацією українських шкіл на терені Східної Галичини і Волині. За це вбивство польський суд засудив був Василя Атаманчука і Івана Вербицького на кару смерті (годом замінено на 10 і 15 років тюрми), хоч вони обидва не мали ніякого відношення до вбивства. От така була польська справедливість: поліція мусіла довести, що знайшла вбивників, а суд мусів їх засудити, щоб заспокоїти польську чублічну опінію, хоч справжній виконавець був тоді на волі.

З року на рік зростало членство УВО. Але в той час так в Галичині, як і в Чехах чи в Америці або Канаді, діяли й інші українські організації, що співпрацювали з УВО, допомагали їй морально і матеріально. Деякі українські газети теж постійно співпрацювали з УВО, а незалежно від того в січні 1927 року з'явилась з друку „Сурма” — орган УВО. Це був місячник, що друкувався за кордоном — перший рік в Німеччині, а відтак в Чехах і на Литві. Друкувалось біля 10.000 примірників і до Галичини кольпортували „Сурму” нелегальним шляхом. За „Сурму” польський суд не тільки карав, як за посідання недозволеної газети, але це був „доказ” для польського суду, що той, в кого знайшли „Сурму”, саме і є членом УВО. Але в той час вже УВО мала в народі велику підтримку, мала за собою ряд експропріаційних актів і саботажів, мала й ряд мучеників за ідею боротьби за Україну, серед яких на перше місце вийшла геройня Ольга Басараб, замордованая поляками в тюрмі у Львові 12 лютого 1924 року.

Коли УВО здобувало терен і симпатиків при допомозі явної боротьби з польським окупантом, душі української молоді того ж часу захопив своїми творами і теоріями про українсь-

кий націоналізм д-р Дмитро Донцов. Правда, творцем українського націоналізму був Микола Міхновський, психічно замордований большевиками 3-го травня 1924 р. в Києві, однак його ідеї виявлені в брошурах „Самостійна Україна”, „Справа українського робітництва в програмі Української Народної Партиї” та ін., сприйняла галицька патріотична молодь, і впарі з новими творами Донцова почав швидким темпом поширюватись в Галичині і Волині український націоналізм. Він заповнив якраз ту прогалину, що виникла в українському суспільнстві після проганих визвольних змагань, коли більшість українських патріотів не знала, як то кажуть, „на яку статі”. Тим більше, що більшевики в своїй перфідній політиці нищили українського здорового первня вдавали прихильників української свободи під плащиком комуністичної партії, проголошуючи навіть „українізацію України”, щоб таким чином виявити тих, які були б небезпечні для советської „шперії в майбутньому”.

Твори Донцова, як і інших українських літераторів, письменників і поетів згуртованих в журналі „Літературно-Науковий Вісник”, були тими дріжджами, на яких ріс український націоналізм. Крім УВО в Галичині і її клітин за кордоном, діяло ще ряд інших товариств національного характеру, і врешті виникла потреба, щоб ті всі товариства об'єднати в одну монолітну групу. Треба було знайти шлях, щоб український націоналістичний Рух, що давав куди більші гарантії боротьби за Україну, ніж легальні партії, не зійшов на манівці, не піддався внутрішній анархії, але йшов за основною метою, для якої був живчиком кліч: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї!”. Щоб не розбивати сили націоналізму на дрібні групи, а згуртувати їх в одне тіло — такі були вимоги „Крайового Союзу Української Націоналістичної Молоді”, „Групи Української Національної Молоді” і „Легії Українських Націоналістів”, як і інших, менших

„Або погибель, або перемога —
Сі дві дороги перед нами стане . . .
Котра з сих двох нам судиться дорога?
Дарма! Повстанем, бо душа повстане!”

Леся Українка

українських націоналістичних товариств, Протягом УВО взяв до уваги ті вимоги і тому було скликано в Берліні в днях 3-7 листопада 1927 р. Першу Конференцію Українських Націоналістів. Взяли в ній участь такі особи: полк. Є. Коновалець — начальний Командант УВО; д-р Ст. Нижанківський і д-р Юл. Вассиян — представники „Групи Української Національної Молоді” (Прага); інж. М. Сціборський і Петро Кожевників — представники „Легії Українських Націоналістів”: Омелян Сеник і Сидір Чучман — відпоручники УВО (Берлін), Петро Сайкович і Любомир Макарушка — делегати Крайової Команди УВО (Львів); Осип Боднарович, Богдан Кравців і Степан Охримович — делегати „Союзу Української Націоналістичної Молоді” (Львів); Володимир Мартинець — делегат УВО і „Групи Української Національної Молоді” (Берлін); інж. Д. Андрієвський (Брюссель) і Зенон Пеленський (Берлін) — редакційні співробітники „Національної Думки”.

Ця Перша Конференція — згідно повідомлення, що надруковане в офіційному органі ПУН „Розбудова Нації” (ч. 1, за січень 1928 р.). — рішила створити Едину Організацію Українських Націоналістів. До часу створення такої організації Конференція покликала до життя і чину ПУН — Провід Українських Націоналістів, що мав у дальншому підготувати оформлення того потужного Руху, що виявив себе в різних націоналістичних товариствах, в одну організацію. Але вже в підготовці праць виникли непередбачені проблеми. Були голоси за те, щоб не ліквідувати ні одного існуючого дотепер товариства, в першій мірі УВО. Великим оборонцем УВО був Дмитро Паліїв, тодішній політичний референт Крайової Команди УВО. Та врешті усунено є що перепону, і ПУН скликав чергову, Другу Конференцію Українських Націоналістів в Празі, що відбулась в днях 8 і 9 квітня 1928 р.

Після закінчення Конференції ПУН видав офіційне повідомлення, що „ПУН у своїй діяльності відмежовується від усіх українських політичних партій і груп та не вступає з ними в співпрацю. Всі організації українських націоналістів на українських землях і на чужині мусять стати також на цей шлях”.

Таким робом ПУН поставив майбутню орга-

нізацію понад партійні чи групові справи, та ще більше підготовив ґрунт для скликання „Першого Конгресу Українських Націоналістів”.

Конгрес відбувся в Відні в днях від 28 січня до 3 лютого 1929 року, і цей Конгрес дав початок ОУН. Дату Конгресу, як і місце Конгресу було задержано в таємниці, аж до останніх передконгресових днів, з уваги на можливість атентату на учасників чи проникнення на Конгрес непокликаних людей. В тому Конгресі взяло участь 30 представників від українських націоналістичних організацій (в тому 4 представники прибули на Конгрес з Краю — Євген Зиблікевич, Степан Ленкавський, Степан Охримович і Ярослав Бараповський). Взяли участь в тому ж Конгресі, як гості, також представники українців з Кубані, полк. Кіндрат Плехий і ред. Іван Рудницький (член УНДО і редактор „Діла”, Львів) Конгрес обрав керівні органи ОУН, і головою Проводу став полк. Євген Коновалець. У своїх працях Конгрес нарекслів чергові бази для єдиної від тепер ОУН, і на тій підставі прийшло до самоліквідації дотеперішніх націоналістичних товариств чи організацій, як теж і до самоліквідації УВО. Правда, ще декілька літ після того в поодиноких випадках членів ОУН називали членами УВО, фактично УВО перестало існувати після того, як відбувся Конгрес. Деякі члени УВО включились відразу в працю ОУН в місцевих клітинах, інші — які вважали, що ОУН не виконує праці, яку могла виконати тільки УВО, стримались від співпраці з ОУН. Та таких було небагато.

Факт виникнення нової організації з сильною базою в народі та дією, що закликала молодь не до безконечних балачок, але до чину, відбився голосним гомоном серед широких українських мас. На нову організацію звернули пильну увагу не тільки поляки. Звернули на неї увагу і большевики, бож здавали собі справу з того, що здорові ідеї українського націоналізму швидше чи пізніше дістануться і на східні українські землі, хоч щільно дотепер блоковані залишною заслоною. Тому вони відкрили у Львові свій консулят, що мав на меті не тільки допомагати комуністичному рухові на ЗУЗ, але й пильно вивчати та слідкувати за всіми діями українських націоналістів. Не

будемо далекі від правди, коли висунемо думку, що у Львові, в большевицькому консуляті, можливо й виникла думка про вбивство полк. Євгена Коновалця.

Як реагували на виникнення Організації Українських Націоналістів українські легальні партії та уряди, що їх в той час було аж чотири? Всі вони без виїмку визнали, що виник нараз несподівано великий конкурент їхніх аспірацій. Це привело до деякого негативного наставлення до ОУН діючих в Польщі українських партій, як і до того, що уряд УНР, який мав тоді свій осідок у Варшаві і одержував підмогу від польського уряду, відгородився від дій ОУН, якої діяльність була спрямована і проти Варшави (тобто проти Польщі). Ні в одному випадку уряд УНР не запобігав в польському уряді в справі припинення акцій проти українського населення в Галичині, чи на Волині, або Холмщині (відоме нищення церков), як теж не вносив ніколи жадних інтервенцій суджених і караних українців, членів ОУН, хоч мав претенсії бути представником всіх українців.

Від Віденського Конгресу Українських Націоналістів минуло 50 років. За цей час зникли з мапи землі деякі держави, інші поширили свої кордони коштом поневолення інших народів, ще інші — зменшили, або збільшили свої аспірації. Але український націоналізм, хоч перейшов різні фази розвитку, залежно від часу і терену дій, хоч зазнав розколу і втрати серед свого членства, не перестав бути донині рушійною силою нашого життя. За цей час зникли деякі українські партії, інші змаліли до кількох осіб, але український націоналізм знаходить і тепер своїх послідовників, так на рідних землях, як і на чужині. Це тільки доказ, що цей Рух — це не штучна побудова, але живий гін українського народу на шлях до своєї волі. За час існування УВО-ОУН тисячі українських патріотів було катовано, щоб відреклися святої істини — здобуття своєї держави. За цей час ніхто не підсумує тих років тюрми, на які були засуджені члени ОУН, ніхто не опише того болю, що його терпеливо зносили члени Організації, маючи на думці слова: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї!”. Вже на т.зв. Варшавському процесі звернула польська преса увагу,

ОФІЦІЙЗ ВАКЛ ПРО УКРАЇНУ І АБН

Офіційний орган Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ) „ВАКЛ-БЮЛЕТЕНЬ” — спеціяльне видання з приводу XI. ВАКЛ-Конференції у Вашингтоні, подав обширний матеріал про визвольну боротьбу України й інших поневолених російським імперіалізмом і комунізмом народів. Основна праця Ярослава Стецька — прочитана на Конференції, на тему „Шлях ідеїй перемоги над марксизмом і большевизмом”, розглядає комплекс ідеологічної і політичної боротьби українського й інших визвольних націоналізмів над російським імперіалізмом і комунізмом, вказує на ідеї духового відродження людства, аналізує банкрутство комунізму як найбільш реакційної системи у розвитку людства. Автор зупиняється над питанням занепаду Заходу через відступлення його від вартостей їдеалів, які робили його сильним, розглядає проблему вічних вартостей, геройчу концепцію життя, національно-патріотичну й націоналістично-революційну ідею. Проаналізувавши американську політику людських прав, унаявлює вимоги борців в Україні і необхідну передумову для здійснення свобод людини поне-

що український націоналізм це не видумка австрійських чи німецьких політиків, як до того часу з кінами писали урядові комунікати. Вже тоді ворог відчув, що це сильний природний гін до волі, і що позбутися його — не поможет ні тюрми, ні пасифікації, ні шибениці. Розуміють цей Рух і інші вороги української державності, тому і в першій мірі проти українських націоналістів йде безперебійна нагінка в підсоветській Україні, йде нагінка і поза кордонами України. Про інші партії, що претендують мати чільне становище, якось ворог і не згадує: його цікавить інша сила, сила, що загрожує тому ворогові. І ця сила — це український націоналізм, який оформився на Першому Конгресі у Відні в 1929 році.

ОУН має за собою 50-літній шлях боротьби, має чимало організаційних турбот, як і успіхів і недотягнень. Нічого на світі немає досконалого. І про те все розповісти у короткій статті незвичайно важко. Це, властиво, тільки коротке резюме. Але слід про цей Рух, про ОУН, кожному довідатись більше, як боролось наше покоління за Україну, за її волю. Тому й треба самому вглибитись у ті дії, переживати те, що дало силу ОУН.

(Скорочено за „Українським Словом”, Аргентина)

воленої нації — національну незалежну народо-правну державу. окрему увагу присвячує автор у довшому розділі своєї праці гльобальній ідеологічній війні Заходу проти Росії і всіх варіантів її большевизму.

У звідомленні про працю АБН мгро Слава Стелько присвячує увагу не лише діяльності АБН як координаційному осередкові, але також його членам — національно-визвольним організаціям поневолених народів, як України, Болгарії, Литви, Білорусі, Мадярщини, Румунії, Словаччини, Латвії, Куби й інших. Секція молоді АБН у Великобританії знайшла особливе відмічення завдяки своїй всеобщій діяльності, як теж згадано у звідомленні семінар молоді по лінії АБН в Елленвіл, Н. Й.

Це спеціяльне видання „Бюлетеня ВАКЛ” має дальше такі праці, статті чи промови, які заслуговують на окрему увагу: промови сенаторів ЗСА — Джейк Гарна на тему „Московська мілітарна сила і американська безпека”, Джеймса МакКлюра на тему „Мораль у закордонній політиці”, губернатора А. С. Джамджума (Сауді-Арабія) про „Методи стримання комуністичної екланси”, д-р Ку Ченг-канга, почесного голови ВАКЛ, про „З’дання сил в антикомуністичній боротьбі”.

У рубриці звідомлень з поодиноких комплексів є, крім АБН, звідомлення з Азії (АПАКЛ), лат. Америки (КАЛ), Близького Сходу, Африки, зах. Європи, молоді ВАКЛ (ВАЯКЛ). Окремо є звідомлення з праці і боротьби поодиноких членів (напій).

Голова ВАКЛ — проф. д-р Роджер Пірсон (ЗСА) пише про „Збереження єдності у боротьбі за національну свободу проти комуністичної агресії”. Генерал Дж. К. Сінг'ляуб, шеф штабу з'єднаних сил в Кореї, недавно звільнений през. Дж. Картером з того посту тому, що не годився з політикою забрання американських військ з Кореї, пише про „Найгірше рішення”, маючи на увазі політику Білого Дому супроти Кореї.

Генерал Дж. В. Вессей (ЗСА) з'ясовує необхідність підтримки ЗСА для безпеки Кореї. В інтерв'ю президент Сенегалю Леопольд Седар Сенг'гор вказує на небезпеку: „Комуністи можуть опанувати Африку”.

В оприлюдненному „Фінальному комунікаті XI ВАКЛ — Генеральної Конференції” є окремий розділ про підтримку визвольної боротьби за незалежність України, Грузії, Литви, Білорусі, Болгарії, Словаччини, Хорватії й інших поневолених націй. Серед численних фото з делегацій є окрема світлина Капелі українських бандуристів і балету СУМ-у, які виступали під час банкету ВАКЛ-у у Вашингтоні.

Бюлетень ВАКЛ поширюється в 75 країнах і серед низки міжнародних організацій, які є його членами.

Пресове Бюро АБН

Л. Рихтицький

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАЦІЯ

Якби ми мали сьогодні свою вільну українську державу, ми могли б говорити про українську державну рацію. Але ми щойно збираємося її відновити і будувати, і на цьому шляху, вже в минулому, а зокрема в нашому сторіччі, ми себе свідомо уконституювали, як націю та в цьому аспекті можемо говорити про нашу національну рацію. Студії політичної філософії і політичних наук не дають категоричної відповіді на питання, що таке державна чи національна рація і на цю тему можна дискутувати дуже широко, залежно від філософично-політичної бази дискутанта. Але ми можемо погодитися в одному, а саме, що є справи, речі і поняття для державного, чи національного організму (Гегель тут ні при чому) позитивні, сприятливі, добре — і є негативні, непридатні, лихі. Якщо ми після цього погодимося, що українською національною рацією можна назвати збір справ, речей і понять позитивних, сприятливих і добрих для української нації в цілому історично-політичному аспекті загалом і на етапі теперішнього змагання за визволення України зокрема, тоді можемо — завжди із дискусійними застереженнями — встановити деякі політичні, моральні та етичні межі, в яких можна сміливо говорити про позитивні і негативні нашого політичного життя — у світлі нашої національної рації.

Може цей довгий вступ є непотрібний, але нехай він послужить за базу наших роздумувань і за підставу евентуальної дискусії. У нас вживается повсюду фрази про „націю у боротьбі”, про „візвольний фронт” і про „одинокий шлях до волі”. Вони вживаються так часто, що, можливо, затрачується розуміння їх дійсного вістря, дійсного значення і може треба хоч кількома словами відсвіжити глибокий змисл кожної з цих думок.

Немає сумніву, що ми є нацією у боротьбі, бо від 1914 року ми вже взяли зброю до рук і наша політична перспектива сьогодні — це боротьба у всіх можливих формах, це вже не теоретизування минулого сторіччя в закамарках чужинецьких ідеологій про те, що добре для України, а що ні. А якщо ми є нацією у

боротьбі, то ясно, що у нас є визвольний фронт і на цьому фронті проводиться вся тактика і стратегія нашої війни за волю України; що більше — фронт, як окреслений наслідок воєнного стану, має свої потреби, свої методи і свої закони, порушення яких тягне за собою наслідки. Найбільш дискусійним є у нас питання про одинокий шлях до волі і дискусійним є воно не тому, що до цього спонукує його сама емпірика проблеми, тільки тому, що ми не здібні були досі на один такий шлях погодитися. У нас тягнуться масивним вантажем пережитки чужих ідеологій, з яких всі форми соціалізму і комунізму плентаються, на жаль, ще до сьогодні в політичних теоретизуваннях дрібних, але голосних українських груп. Вистачить згадати „теорію” про потребу збереження колгоспів навіть у вільній Україні, бо це . . . „добре для держави”.

I. власне, у світлі української національної сьогодні, а державної завтра — рації, треба розглядати наші політичні виступи, наші політичні думки і політичні акції. Безперечно, ми зустрінемося із закидом, що класти межі для нашого політичного діяпазону перечить ідеї демократії. Однак, на основі досвіду, який ми здобули у нашій еміграційній мандрівці по світі, ми погодимося, що досить важко покласти межеву лінію між проявами модерної демократії і проявами деякої анархії і треба теж з'ясувати собі, чи ми стоїмо на одному фронті боротьби за волю нашого народу, чи також одночасно на фронті боротьби за одну із політичних ідеологій, тобто, чи воюємо ми одночасно на двох, або й більше фронтах?

В інтересі нашої національної рації не є розкидані наші сили на декілька фронтів нараз, іншими словами, нам треба спершу поставити хату, а тоді вже залишити українському народові вибір кольору її стін та стилізацію меблів. Тому у всіх наших дискусіях, статтях і виступах на цю тему ми всі повинні керуватися почуттям і відчуттям дійсних потреб нашого народу — відчуттям української національної рації. В конфронтації із нею можна мати дуже велики застереження до пропагування нео-ко-

мунізму, як це зробив у своїх перших виступах у вільному світі проф. Леонід Плющ, і можна сміливо поставити українцеві, який стверджує, що він бореться за волю України, питання: чому не вийти в шуканні нових доріг із духа українця Шевченка, тільки з духа Маркса?.. Можна і треба мати великі застереження до найвінчих (і чи тільки найвінчих?) заяв генерала Петра Григоренка, якого в Чікаго, 1978 року, під час святкувань Тижня Поневолених Народів, подразнили „петлюрівські синьо-жовті прапори” (він опісля, на громадських зборах, перепросив українську суспільність словами: „Вибачаюсь, що я провинився, хоч не знаю, в чому саме провинився”...). Він не говорив про московську, брутальну окупацію України, тільки... про центральну владу і потребу боротьби проти неї, завжди пригадував про численних московських друзів (хіба не у питанні визволення України!), говорив не про російську, але ідеологічну імперію, так, наче б то нам треба сьогодні мобілізувати себе на боротьбу з комунізмом, ідеологічний крах якого позначився саме найбільше в СССР і на Сході Європи, та інформував нас — у найкращій вірі, очевидно, — що голод в Україні 1932-33 років не був спрямований проти українського народу, а проти всього селянського стану Сосетського Союзу, заперечуючи цим не тільки перевірені матеріали української мартирології, але навіть ствердження ката України Хрушчова.

Ми думаемо, що такі виступи приносять українській справі і українській національній рації шкоду і то в розмірах, що їх трудно сьогодні ще навіть уявити. На шістдесят п'ятому році нашої збройної боротьби за волю нам приходиться сьогодні ще змагатися не тільки із ворожими нам чужинцями, але також з нашими власними земляками, яким, з різних причин, просто не хочеться передумати те, що вони говорять і роблять.

Українська національна рація терпить також дуже на таких заявах, як ось проф. О. Пріцака, з українського Гарварду, про те, що нам треба мовно і правописно триматися підсоветських зразків, щоб „не розходитися у мовному питанні” із русифікованою, офіційною, ніби-українською мовою в підсоветській Україні. Не хочемо бути злосливі, але нагадується німецька проповідка: „Гундерт цванціг професорен, фа-

терлянд — ду біст ферльорен”... („120 професорів — і пропала Батьківщина...”) Не знаємо, якими шляхами можуть йти думки українського вченого, щоб дійти до заяви такого змісту. В Україні нас русифікують брутальним насищением окупанта, а у вільному світі нам треба робити це добровільно, чи не так?

З погляду української національної рації можна мати теж великі застереження до „теорій” про минуле українського народу, а саме про „ствердження”, що народи український, білоруський і московський розвивалися разом, неначе в „сім’ї народів” (!) і тому наша давня історія є для нас усіх „спільною”. Чому не докинули до того „котолька” ще й польського, литовського, фінського, латиського та естонського народів? — не знаємо, але їх історія — за цією рецептою — має теж всі дані на таку „спільноту”. На підставі яких історичних даних Київ мав би віддати своє славне минуле Москві, не можемо ніяк зрозуміти, але група наших „учених”, — всупереч Грушевському, всупереч історичній правді, всупереч історичній логіці „вженила” нас із російською імперіяльною тезою і то саме тоді, коли боротьба за українську окремішність — так національну як і державну — досягає свого вершка. Просте питання: чи уявляє собі хтось, щоб щось таке зробили польські професори?! Ясно нам тепер, як далеко ми відійшли від української національної рації? Адже наші учені мають стояти в авангарді нашої боротьби, ми ж усі творимо один народ, вони не є якоюсь інтернаціональною абстрактною групою, вони ж до нас звертаються по допомогу в їхній праці і якби не українське суспільство, — чи існував би український Гарвард?

Зате з погляду української національної рації треба вітати спроби порозуміння між УНР і ОУНр і докласти всіх зусиль, щоб всі українські політичні середовища зійшлися в одному політичному центрі з метою побудови вільної української держави. А там зможемо дискутувати, скільки душа забажас — під синьо-жовтими прапорами і Тризубом, в чому у нас немає жадних розходжень.

„Завжди терновий вінок

Буде кращий, ніж царська корона”...

Леся Українка

НА ЖОВТОМУ ОСЛІ ЗРАДИ . . .

На жовтому ослі зради любови сина до матері, в даному випадку — України, в'їхав був до Нью-Йорку в листопаді 1978 року підсоветський поет Іван Драч із УССР, який на зустрічі з „прогресистами” відчитав віршилище під заголовком „Білій кінь „визволення””. Атакуючи в тому віршованому політично-вислужницькому перед старшим московським „братом” (катом!) утворі тижневик-ювілят „Гомін України” в Канаді та вільних патріотичних українців за кордоном, „писатель”-хамелеон обвинувачує українську політичну еміграцію, мовляв, вона бажає „Радіоактивне тавро випекти на Україні прагне лютий кат!” І. Драч пряде перепряну нитку про коня „визволення”, якого кували, мовляв, у гонюшні „Хітлера” та намагається застрашувати хоробрих тим, що „у Трептов-парку” стоїть пам’ятник тому, хто того коня „розрізбав мечем” — мова про так зв. пам’ятник советським „визволителям” Сх. Німеччини, з якої постійно втікають люди.

Не дивні пісеньки Драча, бо тематично й ідеологічно він стало хилився до хохлацької покірливості перед Москвою.

Не дивно також, що Драч зрадив І. Калинця, С. Караванського й ін. Нескорених.

Дивно лише, що у виданії *Шкільною Радою УККА в 1978 році в Нью-Йорку „Хрестоматії з української літератури ХХ століття”*, яку та сучасна Шкільна Рада рекомендує для всіх шкіл українознавства, курсів і т. д., як підручник, — знайшлося місце для життепису і „творчості” капітулянта Івана Драча. Ale не має і однієї сторінки у „Хрестоматії” поет-вісниківець Леонід Мосендер з його близького поемою „Каніферштан”, поет-неокласик Юрій Клен, з його неперевершеною поемою-епопеєю „Попіл імперії”: немає розгляду витонченних творів Оксани Лятушинської, Вол. Гаврилюка чи Вадима Лесича й багатьох інших національних українських поетів, письменників, драматургів, літературознавців.

Але Драч таки в'їхав на жовтому ослі не тільки в Нью-Йорк, а і в „Хрестоматію” пп. П. Маліара і С. Федоренка (до речі, пропагаторів Ньюйоркської групи у тім же виданні, як і В. Винниченка).

Чітка I. Драча вийшла в перекладі на англійську мову (ще б ні!), а ілюстрації до неї зладив Яків Гніздовський . . . (л.п.).

ВІДОМА I „НЕВІДОМА ВІПНА”

Телевізійний канал ч. 9 у Нью-Йорку та і в ін. районах Америки показував понад 20 гг. фільм з Другої світової війни на території СССР та потім загарбаніх Москвою країн Східної і Центральної Європи. Диктор Б. Ланкастер.

Тому, що цей просоветсько-пропагандивний фільм рекомендує для користування у школах і коледжах Крайова Освітня Асоціяція ЗСА (Нешенел Едукеїشن Ассосіейшн), Шкільна Рада УККА мала б офіційно запротестувати проти такої рекомендації, бо як окремі кадри, так і ще більше коментар — спотворюють дійсні події.

Вже на початку фільму чуємо про „Київ — мати російських городів”. Багато разів у фільмі мовиться про Україну, але про її жителів — як про „росіян”, за виключенням кількох місць. Навіть у переліку жертв у Бабиному Яру біля Києва, де фашисти постріляли десятки тисяч людей, московські співавтори цього „документального фільму” написали для Б. Ланкастера такий текст: „Тут поховані жертви фашистів — росіяни, українці і жиди”, в той час, коли достовірно відомо, що найбільше там загинуло жидів, а також українців, — росіяни в більшості позбіглися з Києва ще перед його оточенням.

У фільмі показано багато жахливих сцен німецько-фашистівської руйнації в Україні й ін. „ресурсах”. Білорусі і на Кавказі, але не показано, чи не згадано, як совєтська армія вивозила фабрики й заводи, втікаючи від Гітлера — і залишала на голодову смерть нічим не забезпечене населення, спалюючи з допомогою комуністів і комісарів лани і засіяне зерно та ін. харчі, а частину вивозячи на Схід. Зірвання Хрестатику й святынь у Києві приписане німцям, хоча насправді то зривались залишені совєтськими агентами бомби затяжної дії (тоді загинули кілька офіцерів з Головного Штабу Вермахту в Києві). Показано німецькі кацети й тюми та звірства, але не показано тюми у Львові та ін. містах України, де були помордовані большевиками в'язні-українці перед втечею від фашистів. Фактично замовчано велетенську допомогу ЗСА для СССР з брюсю, ліками, харчами тощо, а показано лише один американський літак, який щось бомбардував . . . Замовчено УПА, АК та ін. сили. Не показано, як совєтчики, підготовані американськими харчами, насилували і вбивали жінок на захоплених територіях колишніх багатьох держав Сх. і Центральної Європи.

У фільмі пропагується „вищість” російської нації, її „великодушність” та „героїзм” у захоплюванні й чужих територій під ширмою „визволення”. Естонію, Латвію і Литву у фільмі названо, в російському розумінні — „батьківщиною”. 30. 12. 1978 р. показано розділ з того фільму під провокативною назвою „Ліберейшен оф Юкрейн”, в той час, коли насправді один окупант тоді лише змінив другого окупанта.

Ред.

Проф. І. Левадний

ДОКУМЕНТ УКРАЇНСЬКО-ШВЕДСЬКОГО БОЙОВОГО СОЮЗУ У 270-ЛІТТЯ ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ПРОТИМОСКОВСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ

Військовий союз України зі Швецією, що започаткував спільну визвольну війну за волю України, не зважаючи на її нещасливе закінчення, був великим осягом української дипломатії і вислідом довгих старань мудрого гетьмана, державника і соборника Івана Мазепи, який плянував з відновою могутньої Української Держави привести до корінної зміни в укладі сил на Сході Європи.

Українсько-шведська приязнь мала свою довгу історію ще від давніх варязьких часів. У початковій добі розвитку української княжої держави її перші князі Аскольд та Дир, а далі гордий Олег, його племінник Ігор і син останнього Святослав були шведського (варязького) походження. Визначним полководцем Святославового війська вславився варязький воєвода Свенель. Варяги надали видатну допомогу князям Володимирові та Ярославові в їх боротьбі за оволодіння велиокняжим престолом у Києві. Ярослав Мудрий був одружений з Інгердою (Гриною), донькою шведського короля Олафа; донька Ярослава Єлісавета одружилася з норвезьким королем Гаральдом Сміливим, славним лицарем, оспіваним у багатьох скандинавських піснях і сагах. Старший син Володимира Мономаха Мстислав мав за жінку принцесу Христину, доньку шведського короля Юнга Штенкельську.

За часів козацької державності заходами гетьмана Богдана Хмельницького зі Швецією були нав'язані дружні відносини. Мимо великих комунікаційних труднощів та величезної віддалі між обома країнами (а треба було вести переговори околишніми шляхами поза полем зору Польщі та Московщини), зв'язки були встановлені за допомогою мандрівного дипломата, грецького монаха Даниила, який пізніше придбав прізвище Олівеберг. Спочатку він перебував у шведів, а пізніше вступив на українську дипломатичну службу і спричинився до популяризації української справи в Західній Європі.

У висліді дипломатичних старань до Чигириня, гетьманської столиці, прибуло шведське

посольство і почались переговори про встановлення тісних взаємин. Богдан Хмельницький, бачачи з власного досвіду, що Україна не збереже своєї самостійності ні в союзі з Москвою, ні в спілці з Польщею, шукав забезпечення цієї самостійності під гарантією всіх держав і країв, що мали інтереси на Сході Європи — Швеції, Семигороду, Туреччині, включно з Кримом, що тоді був під впливом татар. Тому гетьман надавав переговорам зі Швецією великої ваги. Союз було укладено з королевою Христиною, а потім з королем Карлом-Густавом, і з початком 1657 року почалась спільна війна України, Швеції та Семигороду проти Польщі.

Раптова смерть гетьмана 6 серпня 1657 року не перервала дальнього розвитку дружніх стосунків. Їх продовжував наступник великого Богдана Іван Виговський і вони успішно увінчались 16 жовтня 1657 року підписанням у Корсуні союзного договору зі Швецією. Обидві сторони зобов'язались надавати взаємно збройну допомогу на випадок нападу третьої сторони, повідомляти одна одну про пляні ворогів і приступати до укладання миру лише за спільним порозумінням.

Договір цей набув надзвичайної важливості півстоліття пізніше, в розпалі Великої Північної війни. Шведська армія під проводом свого короля, видатного полководця Карла XII, здобувала перемогу за перемогою над Росією, Польщею, Саксонією, завдала 19 листопада 1700 р. нищівної поразки росіянам під Нарвою. Вона в 1705 році змусила втікати польського короля Августа з Польщі, здобула Львів і рушила на Саксонію, остаточно погромивши Августа, перейшла до Литви і королем Польщі став Станіслав Лещинський, який орієнтувався на Швецію.

18 вересня 1706 року Саксонія капітулювала перед шведами, а Август зрікся польського престолу. Отже обидва союзники російського царя Петра були переможені і даліше ведення війни припадало йому самому.

У таких вийнинкових обставинах гетьман Мазепа, який в силу переяславських зобов'язань змушений був боронити Росію перед на валою зовнішнього ворога, опинився в ґрізній небезпеці. Чим гірше складались справи Москви на війні, тим безщеремоніше цар Петро поводився з українською автономією і використовував сили України виключно у своїх інтересах. Великі козацькі загони змушенні були воювати проти шведів у Білорусії, Литві, Ліфляндії і Фінляндії. Україна мусіла постачати хліб, фураж і підводи для царського московського війська. Було видно, що цар хоче цілковито скасувати автономію Гетьманщини, щоб легше використовувати її засоби. Для приєдання на свій бік Англії він навіть пропонував створити з України князівство і віддати його герцогові Марльборо! .. — віддавав не своє!

Перед лицем, здавалось, неминучої поразки Московщини у війні проти шведів гетьман Мазепа і генеральна старшина прийшли до висновку, що треба заздалегідь розірвати союз з Московчиною і шукати забезпечення української самостійності в союзі зі Швецією, реалізувати ідею Богдана Хмельницького та Івана Виговського.

Таємні зв'язки Мазепи зі шведами почались ще в 1704 році, коли гетьман з військом перебував у Польщі. Навесні 1707 року українська генеральна старшина відбула в Жовкові, на квартири генерального обозного Івана Ломиковського, таємну нараду, на якій обговорила можливості союзу зі шведами.

У великій таємниці в тому самому 1707 році почалися шведсько-українські переговори, які зі шведської сторони очолював польський король Станіслав Лещинський, а з українського боку — генеральчий писар Пилип Орлик. Про переговори зізнав лише невеликий гурт довірених гетьманові людей. Але і серед них знайшлися зрадники в особі генерального судді Василя Кочубея та полковника Івана Іскри, які з особистої неприхильності до Мазепи навесні 1708 року донесли цареві про зносини гетьмана зі спільніками шведів. з'ясовуючи змову його проти Петра в 27 точках. Але становище Мазепи в оцінці царя було надто міцне, і Петро не повірив доносові.

Тим часом переговори увінчались повним ус-

піхом: 5 червня 1708 року було підписано договір. У ньому обидві сторони домовились про спільну боротьбу проти Москви. Король Карл гарантував Україні самостійність, а її людності — всі вольності з правами і стародавніми законами.

Авторів доносу на Мазепу було віддано під суд як наклепників і страчено 26 липня 1708 року.

У плянах Мазепи було передбачено, що Карл XII з Польщі рушить через Литву та Білорусь безпосередньо на Москву і тим вирішиться справа війни, Україна уникне військових дій та руйни на своїх землях і після військової поразки Московчини проголосить себе вільною незалежною державою, в рівноправному і рівнорядному союзі з далекою Швецією.

Тим часом король Карл у своєму поході з Польщі розбив москалів біля Головчина в Білорусі і рушив на Могилів, а далі завернув на Сіверщину, щоб обійти московські сили і через Брянськ та Калугу наступати на Москву. Але шведський генерал Левенгавпіт зі своїм корпусом, що йшов з Курляндії, потерпів від нападу москалів і втратив усю артилерію та обози з харчами, а інший генерал Лягенкрон, який йшов попереду Карла, не зміг своєчасно зайняти головних стратегічних позицій на Сіверщині, так що головні шведські сили зустріли великий опір москалів, які, відступаючи, залишали за собою пустелю, нищили оселі і харчові запаси. Через такі обставини королеві Карлові не лишалось нічого як повернути на Україну, де ще не було московських військ і де, як він сподіався, гетьман Мазепа забезпечить його війську все потрібне.

Це був той несподіаний зворот у кампанії, якого ніяк не очікував Мазепа, бо за настирливими вимогами царя мусив більшість свого війська розіслати по далеких фронтах і в даний час не мав достатньо сил, щоб, об'єднавшись зі шведами, поважно збільшити воєнну силу союзників. Згодом його підтримало Запоріжжя зі своїм кошовим отаманом Костем Гордієнком. Воно також приєдналось до протимосковської коаліції і 28 березня 1709 року у Великих Будицях на Полтавщині було укладено домовлення між гетьманом Іваном Мазепою та кошовим отаманом Костем Гордієнком з одного боку і королем Карлом — з другого, за яким

Віталій Лехтер

НОВИЙ ЗАКОН ПРО ГРОМАДЯНСТВО СССР

Від 29-го листопада по 1-ше грудня 1978 р. в Москві відбувалась чергова сесія Верховного Совета СССР. В останній день роботи сесії, 1-го грудня, був затверджений ряд законів і указів президіюму Верховного Совета і серед них **новий закон „Про громадянство СССР”**. Для чужинців не було нічого цікавого в цьому законі, і тому він пройшов непоміченим для світової преси. Але для нас, вихідців з України, цей закон і його положення заслуговують на серйозну увагу.

Новий закон про совєтське громадянство був опрацьований у пляні перегляду різних законодавчих актів, в зв'язку з прийняттям нової совєтської конституції СССР. Нова конституція СССР була прийнята на сьомій (позачерговій) сесії Верховного Совета в жовтні 1977 року. В заключному слові на цій сесії Л. Брежнєв сказав, що нова конституція передбачає під-

король зобов'язався не підписувати миру з Москвою, поки не буде визволено України і Запоріжжя з-під московської влади.

Несподіваність приходу Карла на Україну і непідготовленість до цього Мазепи вийшли в некористь цілій шведсько-українській війні проти Московщини.

Але пам'ять про цей бойовий союз і спільну боротьбу за свободу України зберігає в своїх серцях український народ і з пошаною згадує вірного союзника Мазепи шведського короля Карла XII, який по-лицарськи поділив з гетьманом лаври і терни під час спільніх змагань. Карл XII після висліду Полтавської битви, перебуваючи в Туреччині, своїм авторитетом зберігав Івана Мазепу, над яким нависла грізна небезпека бути виданим до рук москалів, чого ввесь час домагався Петро в турецького уряду, а пізніше в жадібного на гроші турецького візира, обіцяючи за це 300 тисяч золотих таліярів. Саме своїм авторитетом і інтервенціями перед турками король не допустив до видачі гетьмана москалям.

В імені українського народу Ярослав Стецько 23 червня 1964 року поклав вінок на могилі короля Карла XII у Швеції.

готовку ряду нових законодавчих актів і серед них новий закон про громадянство СССР. Цей закон і прийнятий тепер. Вступає він в дію з 1-го липня 1979 р. До цього часу всі рішення відповідних советських органів про отримання громадянства або про позбавлення його базувалися на сталінському законі „Про громадянство СССР” від 19-го серпня 1938-го року. Закон цей був оприлюднений під час сталінського терору. Закон цей сорока річної давності втрачає силу з 1-го липня 1979 року.

Доповідь про новий закон зробив перший заступник Брежнєва у президіумі Верховного Совета В. Кузнецов. На початку доповіді він приписав головну заслугу у створенні нового закону Леонідові Брежнєву, хоч і заявив, що в роботі брали участь „представники громадських установ, спеціалісти і вчені”. Отже, новий закон про громадянство сміливо можна назвати „брежнєвським”, як і брежнєвською є нова конституція СССР. Цікаво, чим новий брежнєвський закон про громадянство відрізняється від закону сталінського?

В. Кузнецов не дав будь-якої відповіді на таке запитання. Не зробив він і порівняння між новим і старим законами. Він лише сказав, що новий закон „значно багатший” старого і що він заповнює прогалини, які є в цій галузі законодавства. Тому ми лише можемо догадуватися про суть цих „прогалин” і цього „багатства”. Новий закон має коротенький вступ і шість розділів, які мають 29 статей. У вступі говориться: „Громадянин СССР повинен дотримуватися конституції і советських законів, з гідністю нести високе звання громадянина СССР, охороняти інтереси Советської держави, сприяти зміцненню її могутності і авторитету, бути вірним своїй соціалістичній Батьківщині”. Хто є громадянином СССР? Відповідь на це запитання подається у третьій точці. В цій точці говориться: „Громадянами СССР є громадяни, які мали громадянство СССР на день вступаючого в силу нового закону або громадяни, які отримають громадянство СССР у відповідності з новим законом від 1-го липня 1979 р.” Цікаво, що друга фраза у цій точці не дає повної від-

повіді і примушує думати, яка категорія „громадян СССР” мається на увазі. Текст цієї точки не дає відповіді.

Нас, емігрантів з України, прямо стосуються точки 5-8, а також 11-та. В точці п’ятій говориться:

„Збереження громадянства СССР громадянами, що живуть закордоном, само по собі не означає втрату громадянства СССР”. В точках 6-7 говориться, що громадяни СССР „користуються захистом і заступництвом Советської держави” і „не можуть бути видані іноземній державі”. За 5-6 точками іде 8:

„Непризнання за громадянином СССР подвійного громадянства”. Текст цієї точки такий: „За громадянами, які є громадянами СССР, не визнається громадянство іншої держави”.

Перший заступник Л. Брежнєва у президію мі Кузнецов сказав, що ця 8-ма точка має дуже важливе значення, але не пояснив яке. Не тяжко зрозуміти, яке значення має ця 8-ма точка, бо значення вона має дійсно істотне. Ця точка стосується вільних українців і всіх вихідців з московської імперії із так зв. другої іміграції після Другої світової війни. Це імігранти, переважна більшість яких отримали громадянства тих країн, до яких вони виємігрували. Українців можна зустріти з американським, канадським, французьким, англійським пашпортом. Вони давно позбулися союзного громадянства і не турбувалися про нього, переважна більшість з них (імігрантів) — антикомуністи. З того часу, як Хрущов відкрив залізну заслону, багато із наших імігрантів їздили в союзську імперію. Вони, очевидно, знали, що кремльовські вожді продовжують вважати їх своїми підданими, але не звертали на це уваги. На щастя — за невеликими винятками — ці подорожі закінчувалися щасливо. Союзська влада закривала очі на цих „сумнівних” громадян, бо вони привозили валюту із-за кордону. Хто знає, як буде після 1-го липня 1979 р.? Але тепер небезпека для майбутніх туристів в союзську імперію подвоюється. Після 1-го липня 1979 р. кожний емігрант, який приде з візитою в СССР, буде розглядуватися союзськими властями як „громадянин СССР”. Отже, залишається порадити нашим землякам забути про подорожі в союзську імперію.

Новиною є 11-та точка нового закону, вона стосується дітей імігрантів. Раніше такої точки не було. В цій точці говориться:

„Дитина, батьки якої до моменту його народження мали громадянство СССР, є громадянином СССР, незалежно від того, родилася вона на території СССР чи за межами СССР”. Доповнюється ця точка ще й точкою 12-ю: „Дитина, один із батьків якої до моменту народження дитини був громадянином СССР, а другий є громадянином без громадянства або був невідомий, є громадянином СССР, незалежно від місця народження”.

Московські правителі ще раз показали свій хижий характер. Візьмемо для прикладу звичайну українську родину, що живе в Америці або Канаді. Батьки — натуралізовані американці або канадійці, а їх діти народилися у вільному світі. В таких родинах вважали, що для батьків була доля небезпека поїхати туристами в СССР, а для дітей немає ніякої небезпеки, бо їх як американців або канадійців охороняє закон Америки чи Канади.

Більше того, новий советський закон не дає можливості відректися советського громадянства (точка 17)! Кожний окремий випадок повинен розглядатися президентом Верховного Совета СССР. Згідно нового закону, можуть позбавити советського громадянства тих громадян, яким советська влада дозволила покинути СССР. Ось, наприклад, підсоветські німці виїздять з советськими пашпортами і їх можуть позбавити пашпорту, але при в'їзді в СССР їх будуть розглядати, як підлеглих московської імперії.

В світі залишилася єдина, але сама жорстока імперія, яка вимордувала мільйони українців та інших представників неросійських народів. Новий закон „Про громадянство СССР” показує всьому світові суть советської імперії. Імперії, яка хоче протягнути свої хижі руки і катати в своїх тюрмах вільних українців лише за одне бажання — побачити рідну землю! Але нічого: буде в нас Вільна Держава і будемо ми громадянами Вільної України!

„Визвольні процеси в Україні тільки починаються”... — Валентин Мороз.

Не можемо допустити занепаду української культури в цих часах на свободі!

З ЖИТТЯ ВІДДІЛУ ООЧСУ

У СТОЛІТТЯ СМЕРТИ О. ОЛЕСЯ

Для вшанування пам'яти відомого українського поета Олександра Олеся, натхненого співця новітнього українського відродження, визвольної боротьби українського народу, возвеличника національної революції, української держави та її змагань в обороні своєї свободи, з нагоди століття з дня народження поета відбулися 16 грудня м. р. в залі будинку СУМА у Клівленді, Огайо ширші склади членства 3-го Відділу ООЧСУ. Вшанувати пам'ять поета-патріота-борця зійшлися члени Відділу ООЧСУ, були голови відділу ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ та осередків СУМА Клівленду і Парми та гости.

Сходини почалися вступною промовою голови відділу ООЧСУ у Клівленді Олександра Блашкова, який, привітавши присутніх, спинився на ролі О. Олеся в літературі і визвольній боротьбі українського народу.

Реферат про Олеся виголосив проф. Юрій Григорій. Схарактеризувавши політичну ситуацію на Україні в час виступу Олеся, прелегент спинився на його поезіях революційного періоду 1905 року, які відображали героїку боротьби за волю і збуджували ентузіазм та віру в перемогу. Зі створенням Української Держави став її співцем і трубадуром, висловлюючи всенародну радість. Опинившись на еміграції після поразки визвольних змагань, поет пише вірші, сповнені скорботи за втраченою державою, але віри в кінцеву перемогу не втрачає і у поемі „Терновий вінок”, присвяченій пам'яті полковника Євгена Коновалця, висловлює впевненість, що молоде покоління перебере прапор дальнішої боротьби за волю. Поет помер, але його спадщина лишилась безсмертною, вона кріпить віру в близьке визволення України. На поезіях його виховується молодь.

Після реферату один з присутніх церковний і громадський діяч Мартин Лещук склав подяку організаторам цього вечора і доповідачеві за його виклад та висловив побажання, щоб подібні відзначення дат відбувались частіше і при ширшій участі громадянства.

Далі були полагоджені різні біжучі справи відділу: справа Коляди на Визвольний Фонд, організація Свят-Вечора і Маланки Визвольного Фронту та інші питання.

Наприкінці відбувся чайний вечір.

„НАВІТЬ ЯКЩО БЯ ЗАЛИШИВСЯ ОДИНOKИ НА СВІТІ, Я БОРОВСЯ БЯ ЗА УКРАЇНУ”!

Левко Лук'яненко

ВІДПІШЛА У ВІЧНІСТЬ

Ділімось сумною вісткою з членами ООЧСУ і приятелями, що 8-го листопада 1978 р. в шпиталі в Бофало ненадійно відійшла у вічність бл. п. Анна Гладун-Жаборинська, на 62 році життя. Народилася 16 грудня 1916 року в Бродах, Україна. Виростала її виховувалась в патріотичній українській родині. Обдарована Всешишнім гарним голосом і вже з 14-ти літ стає прикрасою хору „Боян” та помітно визначалася своїми здібностями в різних культурно-освітніх гуртках. В тих гуртках вона засвоїла національний світогляд. Залюбки оповідала про своє життя в рідному місті Броди. З її оповідань віходило, що не тільки гордилася як дочка Бродської Землі, але її була вдячна родичам, своїм учителям, що її виховали та дали все, що називаєм нашим рідним, українським.

В 1944 році, коли німецький окупант залишив українські землі, а Українська Дивізія готувалась до оборони Бродів, Покійна з мужем Стефаном, так як багато інших українських родин, залишила своє рідне місто і опинилася у Німеччині, в місті Гота, де перебула до закінчення війни 1945 р. Коли та частина нім. землі мала підпасти під окупацію більшевиків, подається в дальшу мандрівку на захід, вже під опікою політ'язнів з концтабору Бухенвальд. Опинившись в околицях Бебри, спільно з друзями „кацетниками” пережила початкитворення взірцевого українського табору переміщених осіб у Корнберг. По приїзді до Америки в 1950 р. поселилася з родиною в Бофало, де повністю віддається піонірській праці в Організаціях Визвольного Фронту.

Проф. Петро Мегик

IЗ СЛОВА НА ВИСТАВЦІ ПЕТРА АДРУСЕВА

В українському образотворчому мистецтві в минулому було багато мистців, які у своїй творчості залишили досить багато фігуральних композицій релігійного і світського характеру. Вже на фресках у катедрі Св. Софії в Києві бачимо зображення княжої родини та двірські сцени.

В XV століттю маємо багатофігуральні фрескові зображення на землях Польщі: в Krakові, в Любліні, в Саномирі. А вже з XVIII і XVIII століття залишилося дуже багато великих картин світського й релігійного змісту. Навіть на іконах тих часів повно постатей гетьманів, козацьких старшин, духовенства.

Розписи в церквах Дрогобича, Потелича, Києва — це велика кількість намальованих історичних сцен і портретів визначних осіб.

У XIX столітті бачимо твори-композиції таких мистців як Шевченко, Трутовський, Ріпин, Пимоненко, Пилиховський, які продовжують жанровий, історичний, а також баталістичний рід у малярстві.

На західніх землях України мистець Антон Пилиховський у XIX столітті (він помер 1916 року) малював історичні картини такі, як „Хре-

щення Руси”, „Папські послі у короля Данила”, „Бій з татарами біля Десятинної церкви”. З тих картин були тоді видані великі, чорнобілі репродукції, які в перших десятиліттях ХХ століття можна було ще зустріти у пробоствах по глухих селах.

На початку ХХ століття ще здibaємо прізвища таких мистців, як Федір Кричевський, Красицький, Самокиш, Івасюк, які залишили тривалі праці з багатофігуральними композиціями. Але вже після Першої світової війни, в силу історичних подій, як революція, загальне зубожіння українського суспільства, — мистці майже залишили в творчості історичне та баталістичне малярство. Ці ділянки вимагають відносної стабільності в житті мистців, заходить потреба збирання потрібних реквізитів і потрібних історичних інформацій, книжок. Того зубожілій мистець не міг мати, а суспільство не могло підтримувати такої творчості. У мистця не було надії, що картину, над якою треба працювати довгий час, роки, зможе хтось купити. Через те у творчості мистців після Першої світової війни аж до наших часів залишилися лише такі теми як портрет, краєвид та усіякі абстрактні проблеми. Багатофігуральні композиції перестали появлятися на українських мистецьких виставках. В Україні, під союзами, вони були далекі від української духовності та нашої історії, — вони служили політичним потребам комуністичного режиму.

За ініціативою п. В. Яворської зложено на невичічний вінок на Патріархальний Фонд і 105 дол. на пресовий фонд журналу ООЧСУ „Вісник”.

Спи спокійнім вічним сном. Дорога Подруго Анно, нехай чужа але гостинна канадська земля буде Тобі легкою.

Е. Луковський

Наше легковаження справ мистецтва й недоцінювання його ролі в житті нації викликало на те, що репродукцій не перевидано, вони стали великою рідкістю й пересічний українець майже нічого про це не знає, а наш пересічний сусід-поляк не міг собі в думці допустити, що якісь там „гайдамаки” могли мати того роду малярство!

На початку ХХ століття ще здibaємо прізвища таких мистців, як Федір Кричевський, Красицький, Самокиш, Івасюк, які залишили тривалі праці з багатофігуральними композиціями. Але вже після Першої світової війни, в силу історичних подій, як революція, загальне зубожіння українського суспільства, — мистці майже залишили в творчості історичне та баталістичне малярство. Ці ділянки вимагають відносної стабільності в житті мистців, заходить потреба збирання потрібних реквізитів і потрібних історичних інформацій, книжок. Того зубожілій мистець не міг мати, а суспільство не могло підтримувати такої творчості. У мистця не було надії, що картину, над якою треба працювати довгий час, роки, зможе хтось купити. Через те у творчості мистців після Першої світової війни аж до наших часів залишилися лише такі теми як портрет, краєвид та усіякі абстрактні проблеми. Багатофігуральні композиції перестали появлятися на українських мистецьких виставках. В Україні, під союзами, вони були далекі від української духовності та нашої історії, — вони служили політичним потребам комуністичного режиму.

З тих причин нестало мистців із зацікавленням до історичних і воєнних тем у малярстві чи графіці. У скульптурі, наприклад, після Другої світової війни з'явилася лише одна трьохфігурна різьба — Павлося „Повстанці” та „Родина втікачів” Крука. Тому зацікавлення Пет-

ра Андрусева тою ділянкою мальарства стало вийнятково вартісним і гідним великого нашого призначення та всесторонньої підтримки.

Складною була життєва дорога мистця, випускника Krakівської Академії.

В Америці став Петро Андрусів членом Об'єднання Мистців Українців, а від 1952 року — основником і вчителем в Українській Мистецькій Студії. Використовував кожду можливість для малювання улюблених історичних і військових тем. Ще до выходу на пенсію малює велику картину „Зустріч Гетьмана Мазепи з Гордієнком” (тепер у колекції доктора Войтовича). Друга його велика праця — це картина „Княжий пир на дворі князя Ярослава Мудрого” (власність доктора Салляка). Ці незвичайно цікаві праці, показані у Філадельфії в 1977 р. перший раз, дають нам уявлення про велич того творчого мистецького зусилля, яке мистець вложив у часі заробкової праці в архітектурнім відділі міста Філадельфії.

Мистець є членом Управи або Головою ОМУА, референтом мистецьких справ Українсько-Американського Інституту в Нью-Йорку, членом-основником і членом Редакційної Колегії та співробітником журналу „Нотатки з мистецтва”; є активним членом української громади. Живучи на чужині довгими роками, зrozумів, разом із іншими товаришами, конечність активної праці для великих потреб української нації на етапі сучасної ситуації України.

Інша велика картина, вже показана, це „Торгова княжа пристань у Києві” — власність Кредитової Кооперативи „Самопоміч” у Нью Йорку. Це кількорічна праця: шукання в бібліотеках потрібних матеріалів, опрацювання історичних костюмів. Тут пригадую, як при праці над картиною „Княжий пир” ми їздили до Вашингтону, до покійного архітектора Повстенка, для консультивативного обговорення архітектурних деталів нутра. А вже рисункове і перспективне опрацювання при компонуванні цієї картини — це велике технічне вміння, яке для багатьох мистців із модерним абстрактним світоглядом є недоступне і також абстрактним.

Тут хочемо звернути увагу на різноманітні розуміння ролі мистецтва. У всіх часах існували різні мистецькі проблеми, різноманітне розумін-

ня тих проблем різними мистцями та способи технічного розв'язування. Різноманітність розв'язок тих проблем спричинюють до росту кожного мистецтва. Ми часом попадаємо у помилки через перебільшене емоціональне висування того або іншого напрямку. Всі прояви важливі й вартісні, лише передумовою їх є велике вміння. Для мистця-софістика може бути незрозумілим зацікавлення історичними темами, але кепсько, коли їх ніхто не пробує в мистецтві порушувати. Тут власне лежить велика вартість мистецької творчості Петра Андрусева.

Більше як 50-років у західній українській дійсності ці проблеми не були розроблювані. Як писав професор Січинський, Андрусів є одинокий у нас мистець багатофігулярних композицій. Можна шкодувати, що він не має 30 років, а українська дійсність не спроможна належно використати мистецько-дидактичних вартостей його творчості. Того роду картини повинні бути репродуковані в кольорах великими розмірами для використання серед українців у світі, особливо для молодших поколінь. Немає в нас відповідних видавництв і розуміння, що такі кольорові репродукції повинні бути виконані в можливо найкращій друкарській якості, бо всякий кошт тут виправдає себе. До цього колись прийде. Тут приємно нам ствердити, що нову виставку зреалізувало Українське Лікарське Товариство Америки, яке спроможне на таке зусилля. Тут наша велика вдячність лікарям Філадельфії.

А всі товариші-мистці, члени Відділу ОМУА у Філадельфії, бажають професорові Петрові Андрусеву великих духових і фізичних сил для виконання ще багатьох мистецьких творів, щоб ніякі нівелляційні сили в Україні не змогли затерти духових вартостей українського мистецтва в минулому, сучасному й майбутньому.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

У Філадельфії, в Домі Молоді при 4949 Old York Road, при 6-му Відділу ООЧСУ, відкрито на початку вересня 1978 р. Українську Книгарню. Її підготовлено заходами голови Відділу п. В. Повзанюка, культ.-осв. реф. Б. Сілецького та відомого літературознавця д-ра Б. Романенчука.

Книгарня відчинена кожної п'ятниці вечором.

Великий вибір політичної, історичної, дитячої літератури.

РЕВОЛЮЦІЙНІ НАСТРОЇ В ГРУЗІЇ

Китайське агентство „Сіньгуа” подало 31 травня 1978 року інформацію про посилення русифікації в Грузії. За словами агентства „Сіньгуа” — „нові царі” приступають процес обмежування грузинської мови й насильне поширювання російської. Агентство при тому додає, що це є ще одним доказом того, що советський режим повністю успадкував національну політику колоніяльної царської Росії.

Згідно з повідомленням „Сіньгуа”, посилення русифікації цієї національної республіки в ССР почалося в 1972 році. В той час звільнено з праці або арештовано більшу кількість робітників і переведено чистку грузинських працівників в партії та державній адміністрації. При кінці минулого року справою посилення русифікації в Грузії займався ЦК КПСС, який прийняв постанову в sprawі зміцнення боротьби з „проявами націоналізму” в Грузії. Советський режим хоче досягнути того, щоб кожен грузин говорив російською мовою, щоб всі підручники для високих шкіл друкувалися російською мовою, як теж, щоб цію мовою писалися наукові дисертації. В своєму повідомленні агентство „Сіньгуа” приводить дані із збірника „Народное хозяйство ССР в 1975 году”, які стверджують, що протягом п'яти років (між 1970-1975) на 14 відсотків зменшилося число книжок видаваних грузинською мовою, а періодичних видань грузинською мовою — на 13 відсотків. Всім, хто протиставиться русифікаційній політиці в Грузії, закидають „національну обмеженість”, „провінціалізм”, „національну відсталість”. (Як і на Україні, — Ред.)

Посилення русифікаційного курсу викликало серед грузинів сильний спротив, який йде двома шляхами — легальним і нелегальним. Проти русифікації протестували грузинські письменники та студенти.

На Заході з'явився самвидавний грузинський документ, який виявляє, що в Грузії нарощає підпільно-терористичний спротив проти національного поневолення. Є це інформаційна стаття відомого в Грузії борця за права грузинського народу Звіядо Гамсахурдії, що має заголовок: „Антиурядові протести в Грузії в 1976 році”, написана в Тбілісі 17 вересня 1976 року.

ЗАКІНЧЕНО ДРУК I-ГО ТОМУ „УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВНИКА”

„Українська Видавнича Спілка” в Англії закінчила друкування I-го тому величого „Українсько-англійського” і „Англійсько-українського Словника”, разом на майже 100,000 слів, що його започаткувала сл. п. проф. Марія Дейко, а остаточно опрацювали син інж. Вадим з дружиною п-і Аллою Дейко. У опрацюванні „Словника” брали участь також визначні мовознавці проф. Л. Гасєвська та письменниця О. Чорнобицька.

Видавництво плянує закінчити друк 2-го тому „Словника” влітку 1979 р. Вже закінчено першу коректу 2-го тому.

„Словник Марії Дейко, авторки 6-ї загальновідомих за кордоном підручників-читанок (від „Букваря” до „Про що тирса шелестіла”, для 6-го року навчання в Школах Українознавства), складений з точним дотримуванням правописних правил за „Правописним Словником” Г. Голоскевича, схваленим за кордоном НТШ і УВАН. Головні позитиви цього, нового „Словника”: незросійщеність — на відміну від зросійщеного „Словника” Подвеська; зручність у користуванні, подання літературних заголосів на словах; великий запас мовного матеріялу; включення української релігійної, наукової, військової, медичної, ботанічної, організаційно-молодечої та ін. термінології, чого майже немає в дотепер виданих словниках.

Українське Видавництво в Австралії „Рідна Мова” під керівництвом інж. В. Дейко, змагається із значними фінансовими труднощами, зокрема спричиненими інфляцією та новим подорожчанням коштів друку і поштових видачок. У зв'язку з цим перша проголошена ціна за два томи: 25 амер. дол. напевно буде підвищена передплатникам, а після надрукування й другого тому ціна за двотомник буде значно вища. Видавництво прохаче усіх зацікавлених, хто володіє чи бажає володіти українською мовою, хто її вивчає чи з допомогою української мови працює або спілкується в родині, Церкві, Організації і т. д. — надсилати вже тепер замовлення з мінімальною сумою-чеком 25 амер. дол. і так допомогти якнайскорше завершити цю велику і котшевну та необхідну за кордоном працю. Адреса:

“RIDNA MOVA” — “SLOWNYK”
10 Savaris Court
Donvale, Vic. 3111. Australia.

У 1975 р. у Москві вийшов антиукраїнський і антинауковий „Словник російської мови XI-XVII ст.”, в якому шовіністичний загарбник намагається присвоїти собі давню українську — староруську, як і давню білоруську, мови. Того ж року В-во „Рідна Мова” в Австралії повідомило — у відповідь на те московське видання — про закінчення опрацювання двотомового „Українсько-англійського” і „Англійсько-українського Словника”, а в цім році двотомник вийде з друку. Підтримаймо цю важливу публікацію передплатою.

Юрій Липа

ЗА ЩО БОРОТИСЬ?

За що боротись, у чому великість народу?
Може за це умирати, за будівлі в мармурі?
Може за танці й пісні, за зручині мальовила?
Мудрі системи до праці, чи марші стрункі?

Де та величість народу: чи в посувах війська,
В вірнім триванню жінок, чи в дитячому сміху?
В важкій аскезі учених, у гарпі відкривців?
Чи в одиницях, чи в юрбах, чи в геніях, де?

Все це, — промовила Мудрість, — є важне,
та мало,
Все, що напружено й скромне, все — в ласці
у Бога,
Але найбільше добро, це — зростання Людини,
В вашім народі зростання Людизи зусиллям
людей.

**

Ярослав Курдидик

ЗЕМЛЯ МОЇХ ПРЕДКІВ

Це вже не вперше, що я жагуче молився за неї.
Вона так близько, що відчуваю пронизну
запашність,
вона, як дівчина — здорова, пружка
й заманливо-ядерна
Достигла, щоб її пристрасно пригорнути
й поцілувати . . .

А я?.. Я виріс на ній і по-вінця мужністю
наливсь,
і, мов повозерний колос, схилився низько
у пошані —
перед цею-землею, що нам усім за любку і за
матір,
перед її вірністю, що нас породила . . . І навіки
прийме . . .

Всі ці мільйони рук, що її ласкали й трудом
обробляли,
що в них мозолились долоні, тріскали і стікали
кров'ю,
руки моого батька, діда і всіх моїх вікопомних
предків —
не цуралися її, бо вона — призначена Богом.

М. Регуш

ЧАША

Десь Хтось всеєладною рукою
Нам дружби чашу подає —
І святістю і радістю дзвінкою
Вщерьте серце сповнене мое.

І райдугою поцілунків
Ми розігнали тінь журби,
І лагідніє міць лаштунків,
І ритм невдячної доби.

Як боязко дала ти руку,
Немов до ворожби комусь.
— І враз на битий шлях до бруку
Упала чаша . . . я здригнувся, —

Здригнувся я неначе з жаху —
Розбився вміть дзвінкий кришталль!
— Ми мовчки розійшлися на шляху . . .
Несу я й далі біль і жаль.

МОНОГРАФІЧНА СТУДІЯ ПРО Ю. БУЦМАНЮКА
(Зголосуйте передплату!)

Монографічна студія про життя і творчість мистецтва св. п. Юліяна Буцманюка незадовго вийде друком, з нагоди десятих роковин смерті мистецтва. Монографічна студія — це збірна праця наших мистецтвознавців і письменників, за загальною редакцією мистецтва Святослава Гординського. В ній беруть участь такі мистецтва: І. Кейван, С. Гординський, Б. Стебельський, М. Остреверха, поет і письменник Р. Купчинський, Парася Іванець, вдова п-ї Тріни Буцманюкова та інші, з життєписом мистецтва, списком учнів його Мистецької Студії і каталогом його творів (накладом Канадійського НТШ).

Книга багато ілюстрована: кольорові і чорно-білі репродукції образів з катедрального храму св. Йоакима в Едмонтоні, портретів на гарному папері, в твердій оправі. Підписи під ілюстраціями в трьох мовах, резюме в двох мовах, англійською і французькою, голоси преси — англійською. Обкладинка і мистецьке оформлення мистецтва-графіка І. Кейвана. Управа Осередку НТШ на Західну Канаду запрошує всіх любителів українського мистецтва зголосувати передплату в ціні 10 (десять) дол. за книгу і надсилати на адресу:

Ukrainian Credit Union
9710 — 108 A Avenue
T5H 1C4 Edmonton, Alberta, Canada.
J. Bucmanuk's monograph

„ПОМИНКИ ПО ДНІПРОВІ”

Українська Радянська Енциклопедія пише про місто Кременчук, що це — центр Кременчуцького району Полтавської області. Більша частина міста розташована на лівому березі Дніпра. Залізничний вузол. Пароплавна пристань. Населення 95 тисяч (1965). Кременчук уперше згадується в документах 1589 року.

Большевики, „перетворювачі природи”, біля Кременчука зробили „Кременчуцьке море”, в кількох місцях перегородивши Дніпро греблями і затопивши десятки сіл і сотні тисяч гектарів родючої землі. Внаслідок цього експерименту вода в „Кременчуцькому морі” „зацвіла”, почала гнити і вся риба в ньому вимерла. Ось що пише про сучасний Кременчук колишній кореспондент „столичної газети” в нью-йоркському місячнику „Новий Журнал”. Уривок з його кореспонденції наводимо нижче. — Ред.

... До Кременчука залишилося хвилин 30-40. Дніпро щораз ширшає. Лівий берег розчинається в лінії горизонту. Спочатку ледве помітно, а дедалі все густіше й огидніше вдирається на поклад корабля сморід — почалося „Кременчуцьке море”. Стояча вода взялася ряскою. Грубина її досягає метра. Корабель ріже ряску, як господиня студенець на святковому столі. Алеж яке це свято — це похорон Дніпра, задушеного греблями.

— „Главное, ребята, сердцем не стареть...”
— вихоплюється з потужних динаміків пісня.

Курна вулиця, непоказні домочки і — страшний сморід. Шакіна випереджає автобус, і порожній, перемішаний із смородом, як туман, зависає в повітрі. В цій мряці виникають якісь діти. Вони кудись біжать, зникають і з'являються знову. Але чомусь діти мовчать. Звичайно вони радіють, верещать. Чи може це не діти, а карлики бавляться на середині вулиці в поросі? В зморшкуватій жовтизні облич він угадує щілинки очей, а рот ...

— Гей!

Шакін кидається вбік. Повз нього проноситься на деренчливому, готовому розвалитися ровері людина ...

На перехресті вулиць іде дівчинка з мішком за плечима.

— Можна тебе?

Дівчинка наддає кроку, він за нею.

— Де тут готель, та кращий?

Не зважаючи на мішок, дівчинка біжить.

— Послухай!

Де там, вона тікає щодужу. І, зрозумівши, що її не наздогнати, Шакін біжить і собі, немов би це врятує його від смороду. До чого ж дивовижне місто, ніколи ще він тут не був, а почуття таке, неначе прожив тут ціле життя, щогодини його проклинаючи.

„Готель” — читає він вивіску на будинку. — „Готель Дніпро”.

Він іде до сходів, хоче поставити ногу на першу сходинку.

— Куди? — питас маляр, виходячи з під сходів. — Не бачиш?.. Фарба ще не висохла.

— Мені до готелю ...

— Ти не знаєш, як пройти? — усміхається маляр.

— Я тут ніколи не був.

— А мені здається... У тебе вуса були?

— Які вуса? — здивувався Шакін. — Ви мене з кимсь плутаєте.

— Покинь! — підморгнув маляр.

— Хто ж я по-твоєму? — розсердився Шакін.

— Давай, щуруй, мені діла нема. Я нічого не бачу, зрозумів? — промовив маляр, обнизивши голос до шепоту.

— Добре, де ж тут вхід?

— Ну, ти артист! — з захопленням скрикнув маляр. — Ну, ти й штукар! — розсміявся він.

— Діру в паркані бачиш? Будинок обминеш і там чорний хід побачиш. Обережно йди, там усе „заміноване”.

Пересторога щодо „мін” була не зайвою. Як і в більшості периферійних міст, кременчужани відчували гостру неприязнь до чужих людей. До цього почуття домішувалося ще бажання вчинити капость, познущатися. Обминаючи „міни”, Шакін добре уявляв собі, що б з ним сталося, якби він опинився тут у темряві. Двері з вулиці до готелю зачиняються об 11 годині вечора, значить усі приїжджі йдуть спати через „замінований” двір.

У голі готелю висіли три портрети — Леніна, Брежнєва і Щербицького. За столиком перед ними сиділа років на сорок жінка-адміністраторка з припухлим, як після пиятики, обличчям.

— Місця є?

— Попрошу особисту посвідку і пашпорт.

Адміністраторка, не кваплячись, вивчила документи. Робила це вона так, ніби напевно знала, що він — злочинець, який ховається під чужим ім'ям.

— У нас є подвійні кімнати і люкс.

— Мені люкс.

— У ньому стоїть телевізор, за який треба платити за добу рубль сорок. Плюс два сорок за кімнату.

— Добре.

— Але телевізор не працює, — попередила адміністраторка.

— Це не має значення.

— Звідки у вас так багато грошей? — спітала адміністраторка і, похитавши головою, простягнула Шакінові якісь блянки.

— Я пограбував банк, — сказав він.

— Он воно що! — розтягнула губи в усмішку адміністраторка. — Сподіваюсь, мені пару копійок перепаде?

Розбиралочись з анкетами, Шакін думав про пошесну хворобу — налівлатну мову людей, про таборові пісні, про постійне бажання знайомих і приятелів вдавати з себе чорт знає що. Може тому, що соромно бути самим собою, таким, яким ти є, бо що візьмеш з дурнія блатного?

— Я в інших містах усіх цих блянків не заповнюю, — сказав він, повертаючи папери адміністраторці.

— Я в інших містах не буваю. Тут поставте підпис... Про те, що на першу вимогу адміністрації готелю звільніте кімнату. Вдень чи вночі.

— Усе?

— Ні, ще не все. — Адміністраторка вийшла з-пода столика. В руці у неї був ще один блянк. І коли вони зійшли на другий поверх, увійшли в кімнату, де мав мешкати Шакін, вона заявила суворо: — Стежте уважно за цим списком. І не дивіться на мене так. Ліжко — одно. Тумбочка одна. Матрац — один. Штори на вікні — дві. Телевізор — один.

— Напишіть, що він не працює, — попросив Шакін.

— Ну, якщо ви наполягаєте. Стежте далі. Кошик на сміття...

— Усе, вистачить, я втомився, — розчинив двері, — прошу дати мені спокій.

Знизавши плечима, адміністраторка вийшла з кімнати. Щоб зняти втому з дороги, він хотів прийняти душ. Роздягався під звуки шопенівського ноктурну, виконуваного на балабайці. У дзеркалі шафи побачив свій відбиток — тіло було вкрите якимись ніби болляками. „Це, очевидно, від смороду вкинулися вони”, подумав він. І, наблизившись до дзеркала, все зрозумів — темні плями були на склі.

У вікно з вулиці донеслася брутальна лайка — маляр обкладав матом жінку з дитиною на руках. Шакін спробував був відчинити вікно, але це зробити йому не вдалося і, забувши, що він голий, став на підвіконня і просунув голову у кватирку.

— Цить! — крикнув він.

Маляр підвів голову і з здивуванням вступився в Шакіна.

— Чого? — спитав він.

— Хто у неї на руках?

— Дитина, — відповів маляр.

— А ти, — від хвилювання Шакін загикувався, — куди ти її посилаєш?

— Воно ж пригрудне, не розуміс...

НОВЕ ВИДАННЯ

Накладом Української Видавничої Спілки в Лондоні появився роман відомого письменника Степана Любомирського „ПРОМЕТЕЇВ ВОГОНЬ”

Особливо для молоді — широке полотно подій, які відбувалися на західноукраїнських землях після закінчення ІІ-ої світової війни та боротьби на життя і смерть українських патріотів з московськими наїзниками.

Книга має 544 сторінок, на добром папері, в твердій оправі з мистецькою сорочинкою, коштує: в ЗСА і Канаді — дол. 15.00.

При гуртових замовленнях опуст. Замовлення слати на адресу: Ukrainian Publishers Ltd. 200 Liverpool Rd., London N1 1LF, England.

ДЛЯ ЗАХІДНИХ НАУВНИЯКІВ

У Москві нашвидку споруджують різні виставкові зали, бо „100 виставок будуть показані учасникам ХХІІ Світової Олімпіади”. Московський „Голос Родінн” ч. 51/1978 р. подавав, що одна виставка буде присвячена „видатним творам древнеруської живописі”, в інших показуватимуть „скарби скітських курганів” і т. п. Все те під маркою „Росії”, хоча експонати з України.

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

**УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПЛІКА
“ПЕВНІСТЬ” У ЧІКАГО ТА ФІЛЯ В ПАЛАТАЙН, ІЛЛ.**

платити найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- $5\frac{1}{4}\%$ від біжучих щадничих конт,
- $6\frac{1}{4}\%, 6\frac{1}{2}\%, 6\frac{3}{4}\%, 7\%, 7\frac{1}{2}\%$ та $7\frac{3}{4}\%$ від СЕРТИФІКАТІВ,

залежно від суми та часу, на який вкладається.

- Кожне ЩАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСЛК — до суми 40.000 доларів.

- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПЛКИ за позичкою (mortg'edжом), яку одержите на дуже догідних умовах.

КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПЛІКА „ПЕВНІСТЬ”:

- ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС”.
- ПЕНСІЙНІ КОНТА — IPA та KIO — на яких зложені гроші відтягуються від прибуткового податку.
- НЕЗАЛЕЖНО ДЕ ЖИВЕТЕ, ЩАДІТЬ ПОСІГОЮ В „ПЕВНОСТІ”.
- ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
- ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
- ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ рахунків за воду, газ, електрику та телефон.
- БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІЯЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.
Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.
Середа: закрито

Четвер: 9 — 3 по пол.
П'ятниця: 11 — 8 веч.
Субота: 9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, (ILL. 60622) tel.: (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2166 PLUM GROVE RD., ROLLING MEADOWS, ILL. 60006 Tel.: (312) 991-9393

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВІГДІННИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ, ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Щадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mich. 48210-Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ; УДЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ, ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі. СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ. Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $6\frac{1}{4}\%$ дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей.
Безплатне життєве забезпечення.
до 2.000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

У 325-РІЧЧЯ „ВОЗЗ'ЄДНАННЯ”

Москва в черговому припадку великороджавницько-шовіністичного шалу, „святкуючи” так зване „воздз'єднання України з Росією”, видала „указ”, за яким мінімально-пропагандивні права Української ССР обкрайні ще більше.

„Радянська Україна” з 20 грудня 1978 р. повідомила: „Як відомо, конституція УССР, що діяла раніше, право затвердження рішень про утворення відділів і управлінь виконкомів обласних і міських Рад народних депутатів відносила до компетиції Верховної Ради Української ССР. Нова конституція в статті 138 передбачила, що перелік відділів і управлінь і порядок їх утворення встановлюються законодавством СРСР і Української РСР”.

Отже, спершу — СРСР, а вже потім УССР, таки в самій Україні.

За такий стан речей мав би боротись 325 років тому український гетьман-патріот Богдан Хмельницький...

ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ ЗЕМНОЇ КУЛІ

Міжнародна Федерація Плянованого Батьківства повідомила, що населення нашої кулі швидко збільшується, кількість жінок, що досягли віку, в якому можуть родити дітей, зростає в скорішому темпі, ніж загальне населення: „Якщо не буде змін, то населення в 2100 році досягне 15 більйонів душ”.

35% подруж живають середників проти запліднення, але в країнах Близького Сходу таких подруж є лише 20%, а в Африці й Азії ще менше.

Тепер на світі є 4 млрд. людей.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОШТОВИЙ ЗНАЧОК

Вартісна виставка українських поштових значків іналіпок відбулась у кінці м. р. у великому місті Франції Ліоні, під патронатом голови Філателістичного Т-ва Ліону П. А. Наварро, в залі клубу „Україна”.

Були показані не лише поштові значки з часів Української Держави у формі Соборної УНР з 1918-1920 рр., а й українські грошеві банкноти, листівки та ін., що викликали значне зацікавлення серед місцевої української громади і французів.

ЗАЯВА ГЕН. П. ГРИГОРЕНКА

„Ми боронимо національну суверенітет навіть найменших народів в Африці, а в Європі є Україна — великий народ, який століттями перебуває в поневоленні, народ, який нараховує понад 50 млн. населення. В такому зміслі боротьби за національний суверенітет моого народу я є дійсно націоналістом.

Мій народ має право на самостійне державне життя, так як і німецький народ має право на об'єднання”.

Ген. П. Григоренко
(Німеччина, 1978 р.)

ЖОВКВА — „НЕСТЕРОВО” ...

Місто Жовкву на Львівщині перейменували на „Нестерово”, бо там ще за царизму, в 1914 р., мав розбитись „російський льотчик Несторов”, у бою з німцями.

Хоча в 1914 р. ще не було ленінської „революції” та комунізму — сучасні червоні цари встановили Нестерову навіть пам'ятник у „Нестерову”, бо ж він бився за єдину-неділімую Росію.

ЕГІПТЕЦІ ВІДВІДУВАЛИ АМЕРИКУ ЗА ТИСЯЧІ РОКІВ ПЕРЕД КОЛЮМБОМ

Дослідники старовини твердять, що мореплавці з Середземного моря і Далекого Сходу відвідували Америку за тисячі років перед Колюмбом. Вони подорожували на кораблях значно більших, якими плив Колюмб. Американські аборигени ще в передколюмбійських часах зустрічалися з представниками народів Далекого Сходу і Африки. Свідченням цього є скульптурні портрети, що збереглися до цього часу. Серед цих скульптурних зображень, заявляє професор Александр фон Вітенай, дослідники знаходять людей з єгипетськими перуками, китайців з довгими косами, нубійську принцесу з Африки.

Фон Вітенай зібрав в Еквадорі коло тисячі керамічних голів, зроблених за три тисячі років перед Христом з характеристичними японськими рисами. Аборигени таких голів зробити не могли б.

Проф. фон Вітенай твердить, що стародавні єгиптяни мали кораблі довжиною до 220 футів, керовані фенікійцями, найкращими мореплавцями античних часів. Найбільший корабель Колюмбової флоти був довжиною лише 117 футів.

Археолог Беррі Фелл знайшов численні наскельні написи, зроблені руками середземноморських мореплавців тисячі років тому. Проф. Фелл знайшов в Оклагомі напис датований 950-им роком п. Х. із цитатою з поеми, написаної батьком єгипетського фараона Тутанхамона.

УКРАЇНА БОРЄТЬСЯ
— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

“VISNYK” — “THE HERALD”
Published by Organization for Defence of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.